

www.e-rara.ch

Philosophus irresolutus, sive, Quaestiones universae philosophiae principales

Walser, Iso

[Sankt Gallen], anno 1748

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: RRM 248

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-28721>

Pars I. Questiones principales ex logica.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

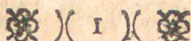
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

P A R S I.

Questiones Principales

ex

LOGICA.

QUÆSTIO I.

An Logica Docens sit Scientia ?

SENTENTIA I. Logica habitualis *Docens* in omni materia, necessaria, probabili, & Sophistica est vera scientia. Ita S. Thomas. Scotus *q. 1. præd.* Comptonus *disp. 9. sect. 1.* Complutenfes *disp. 1. proæm. q. 5.* Tolerus. Babenstuber. Renz. Mayr. Murcia. & Communior Th.Th. & RR.

FUNDAMENTA.

1. Logica *Docens* habitualis inclinatur ad actus verè scientificos; ergò est scientia. *a. pr.* Doctrinæ Logicæ, ad quas inclinatur habitus Logicæ, sunt 1. de obiecto *necessario* saltem *quoad es-*

A

sen

sentiam v. g. De syllogismo, qui ex *natura sua* necessariò requirit tres terminos. 2. Dantur *per causam*, & demonstrationem. 3. Sunt certæ, & *evidentes*, ergò sunt actus verè scientifici.

2. Ad scientiam non requiritur objectum necessarium *quoad existentiam*, aliàs sola Theologia esset scientia, quia sola habet objectum *absolutè* necessarium, scilicet DEum; ergò licèt v. g. syllogismus non necessariò actu existat, Logica tamen de eo tractans erit scientia.

3. Logica etiam probabilis, & sophistica demonstrat ex principijs evidentibus proprietates sui objecti, ergò.

4. Si Logica non est scientia, nulla dabitur scientia. *seq. prob.* ut conclusiones aliarum scientiarum sint scientificæ, oportet esse evidens, demonstrationem parere scientiam: atqui si Logica non esset scientia, id non esset evidens, quia à Logica non probaretur evidenter; ergò. vide *Suarez. T. 1. meta. D. 1. f. 5.*

RESPONSA Aa.

Ad 1. Syllogismum non esse objectum simpliciter necessarium, eo quod dependeat essentialiter à principio contingente, h. e. intellectu secundum certas regulas operante. Sicut ergo istae regulæ, & intellectus sunt principium contingens, ita & ipse syllogismus est contingens.

Nec dicas, inquiunt, syllogismum habere intrinsecam possibilitatem, & ex sua essentia exigere certa prædicata. Nam R. d. a. habet intrinsecam possibilitatem independentem à regulis actualibus, & intellectu actualiter operante. Con. ant. independentem à regulis possibilibus, & intellectu possibiliter operante. neg. ant. itaque in sua essentia syllogismus in obliquo involvit intellectum &c.

Ad 2. neg. conf. quia licet non requiratur ad scientiam objectum necessario existens, requiritur tamen objectum necessarium quoad essentiam, independens ex sua natura à principio contingente, quod Logica non habet.

Ad 3. d. a. objecti necessarij simpli-

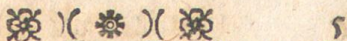
citer neg. necessarij solùm *secundum* quid, & *ex hypothesi* intellectûs operantis. c. a. n. c.

Ad 4. *neg. conf. ad prob. d. min.* non esset evidens evidentiâ, quæ oritur *ex Demonstratione* versante circa objectum simpliciter necessarium. *con. min.* evidentiâ, quæ acquiritur *per experientiam* etiam de objecto non simpliciter necessario. *neg. m. & conf.* cognitio evidens non est necessariò semper *Demonstrativa*, sed potest esse evidens ob experientiam.

SENTENTIA II. *Logica Docens* non est scientia. Ita ex instituto *Wenzl contr. 2. q. 3. n. 48.* Mezger. Gervasius. *hîc q. 2. a. 4. & alij apud Wenzl. l. cit. & apud Ortiz To. 2. tract. 1. conf. 3. §. 1. n. 344.* inter quos Albertus M. Ægidius Romanus, Zabarella, & alij RR.

FUNDAMENTA.

I. Objectum Logicæ non est *simpliciter* necessarium; ergò non est scientia. *a. pr.* secundæ intentiones v. g. forma syllogistica, definitio &c. dependent essentialiter à nostro intellectu,

Et tu, ita ut possint esse, vel non esse, hoc, vel illo modo, in hac, vel illa figura fieri; ergò non sunt objecta simpliciter necessaria, sed contingentia.

Confirm. Major requiritur necessitas in objecto scientiæ, quàm in objecto artis, ut pater ex Aristotele *l. 6. moral. c. 3. & 4.* sed in objecto artis etiam reperitur necessitas essentiæ; ergò necessitas essentiæ non sufficit ad objectum scientiæ, sed etiam requiritur aliqua necessitas existentiae, saltem talis, ut illud objectum non sit à nobis producibile.

2. Logica est ars; ergò non est scientia. *pr. conf.* ars est exclusiva scientiæ; ergò. *a. pr.* unum membrum dividens excludit alterum; sed ars, & scientia sunt membra dividenda totius potestativi scilicet virtutis intellectualis, ergò.

Confirm. Scientia quiescit in contemplatione sui objecti, & ars ordinatur ad praxin; ergò idem habitus non potest esse ars, & scientia; aliàs habebit duplicem finem.

3. Logica habet pro objecto *Ens per accidens*, h. e. Syllogismum ex pluribus terminis artefactum. ergò non est scientia. A 3 4. Lo-

4. Logica docet facere Demonstrationem; ergò ipsa non est habitus acquisitus per demonstrationem, ergò nec scientia. *Conf. patet.* quia habitus antecedens omnem Demonstrationem non acquiritur per Demonstrationem.

5. Ens rationis, quod est objectum Logicæ, non est simpliciter scibile, quia non est simpliciter Ens; ergò &c.

6. Syllogismus probabilis non est objectum necessarium.

7. Logica Topica versatur circa res probabiles, ergò non est scientia.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. a.* non est necessarium quoad *existentiam*, & quoad *accidentalialia* con. ant. quoad *essentiam*, & prædicata *intrinseca*, ex se, & perpetuò v. g. Syllogismo convenientia. neg. a. & c. *Ad prob.* Dependet ab intellectu quoad *existentiam* con. quoad *essentiam* subd. *Signatam*, & *Definitivè* sumptam. neg. *Exercitam*, & *actū productam*. con. a. n. c.

Si dicas: Syllogismus possibilis dependet ab intellectu possibili,
R. d.

R. d. a. quoad existentiam possibilem
con. quoad intrinsecam connexionem
prædicatorum essentialium neg.

Ad Confirm. neg. maj. quia hæc
non est differentia inter artem, &
scientiam, quod scientiæ objectum
sit necessarium, artis verò contin-
gens, sed quod scientia de suo obje-
cto faciat Demonstrationes, ars verò
objectum suum faciat: unde si ea-
dem veritas sit demonstrabilis, &
factibilis, potest esse objectum artis,
& scientiæ. Caramuel. *Metal. n. 64.*

Ad 2. Ad prob. D. Maj. si sint mem-
bra dividenda etiam *entitative*, & *ma-*
terialiter diversa con. si sint solum *for-*
maliter, & secundum varias conside-
rationes diversa. *neg. maj. D. m. n. c.*

Ad Confirm. d. c. si praxis, ad
quam ordinatur ars, sit opus *specu-*
labile, & actualis cognitio *scientifica.*
neg. secus con. Rat. Addit. Dist.
habebit duplicem finem *entitative*, &
materialiter diversum. *neg. formaliter*,
& ratione diversum. con. .

Ad 3. D. a. Demonstrabile quoad
suas proprietates. con. *indemonstrabile*
neg.

Ad 4. *D. c.* per Demonstrationem artificialem. con. naturalem. neg.

Ad 5. 1. *n. supp.* Ens rationis esse subjectum Logicæ. 2. *n. a.* licet enim transmittamus v. g. syllogismum non esse simpliciter ens, quia tamen habet proprietates demonstrabiles, est simpliciter scibilis.

Ad 6. *D. a.* necessitate materiæ, seu quoad materiam con. necessitate formæ, seu quoad formam. neg.

Ad 7. *D. a. probabiliter.* neg. *scientificè, Demonstrativè*, & secundum regulas evidentes. con. a. n. c.

Fundam. Præcip. sent. 1. Objectum Logicæ v. g. Syllogismus in ipsa natura fundatur, & est necessarius quoad essentiam, necessitas autem quoad existentiam non requiritur ad objectum scientiæ.

Fundam. sent. 2. Objectum Logicæ dependet à nobis, potest aliter, & aliter se habere, non est simpliciter necessarium, & quoad existentiam: ad scientiam requiritur necessitas objecti quoad essentiam, quia objectum scientiæ majorem debet habere necessitatem, quàm objectum artis; ergò Logica non est scientia. QUÆ-

QUÆSTIO II.

An Logica utens sit scientia ?

SENTENTIA I. Logica utens habitualis non est scientia, ita Communior Th. Th. ut ajunt Complut. *hñc d. 1. q. 5.* inter quos ipsi Complut. Toletus, Rubio, Philippus à Ss. Trinit. Mailhat. Heinlin, Ortiz *tr. 1. conf. 3.* §. 2. Arriaga *D. 3. f. 2.*

FUNDAMENTA.

1. Habitus scientificus quà talis non inclinatur ad actus, & syllogismos probabiles, & apparentes, sed necessarios, & demonstrativos: sed Logica utens Topica, & Sophistica inclinatur &c.; ergò non est scientia:

2. Constructio syllogismi non est actus scientificus; ergò nec habitus ad eam inclinans est scientia. *a. pr.* actus scientificus est cognitio rei per causam: sed actualis confectio formæ syllogisticæ non est cognitio rei per causam; ergò.

3. Actus scientiæ debet esse speculatio alicujus veritatis: sed sola con-

fectio formæ syllogisticae, quæ talis, sine respectu ad materiam, quæ ad Logicam non pertinet, non est speculatio alicujus veritatis; ergò &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Dicit 1. Murcia *hïc q. 3.* habitum, qui solùm utitur syllogismis probabilibus, non esse Logicam, sed alium habitum, qui vocetur opinio. 2. *d. maj.* non inclinatur ad actus probabiles *probabiliter eliciendos* con. *scientificè eliciendos* neg. d. m. n. c. Logica topica habitualis utens inclinatur quidem ad syllogismos probabiles, sed tamen scientificè h. e. iuxta certas, & evidenter demonstratas regulas eliciendos; ergò est habitus scientificus. 3. *neg. maj.* sicut enim nōsse evidenter conficere syllogismos probabiles, & fallaces est scientia; ita etiam habitus ad hujusmodi actus inclinans est scientificus, & consequenter actus ex tali habitu procedentes sunt pariter scientifici.

Ad 2. *neg. a. ad prob.* Dico 1. ad actum scientificum sufficere quòd procedat verè ex habitu scientifico, &
per

per Demonstrationem acquisito; at-
qui habitus Logicæ, per quem scio
conficere syllogismos, acquiritur per
Demonstrationem; ergò ipsa actualis
confectio syllogismi procedit ex ha-
bitu scientifico, &c. 2. *D. maj.* est
cognitio *in actu signato* rei per causam
v. g. syllogismum debere sic con-
strui. neg. est cognitio *in actu exerci-*
to. con. maj. *D. m. n. c.* quodocun-
que Logicus facit syllogismum, sem-
per *in actu exercito* scit eum debere
habere tres terminos: propter hanc
ergò cognitionem actualis confectio
syllogismi est actus scientificus.

Ad 3. *D. maj.* Debet esse specula-
tio *signata*, & *explicita* n. maj. *exer-*
cita, & *implicitè* con. maj. *D. m.* non
est speculatio *signata* con. exercita
neg. m. & conf. faciens syllogismum
in actu exercito speculatur, eum de-
bere constare tribus terminis. patet
ex Dictis.

SENTENTIA II. Logica *utens* ha-
bitualis est scientia ita Cardinal. de
Aguirre *D. 4. f. 2.* Murcia *q. 3.* Ba-
benstuber. Vischl. *D. 1. q. 3. a. 2.* &
alij.

FUN.

FUNDAMENTA.

1. Logica *Docens*, & *utens* non distinguuntur realiter; ergo ut *Docens*, ita & *utens* est scientia.

2. Constructio syllogismi, quô probatur Demonstrationem parere scientiam, syllogismum verò probabilem parere opinionem, sophisticum autem errorem, & fallaciam, est actus Logicæ utentis, & quidem scientificus, quia ex principiis evidentibus; ergò etiam habitus ad eum inclinans est scientia.

3. Omnis actus scientificus Logicæ *docentis* est simul actus *utentis*, cum sit actualis constructio Demonstrationis; ergò saltem aliqui actus Logicæ utentis, scilicet in materia propria, sunt scientifici.

4. Actualis confectio sophismatis, & syllogismi probabilis procedit ex habitu cognoscitivo regularum evidentium per Demonstrationem acquisito; ergò est actus scientificus.

Adverte, videri Philosophos in eo convenire, actus Logicæ *utentis* in materia probabili, aut fallaci *aliena*,
seu

feu aliarum scientiarum non esse scientificos, si v. g. Conclusio sophistica consideretur ut est *cognitio materiae*, seu objecti ex falso principio, & ita sentire videntur ipse Murcia l. c. Babenstuber; & Vischl expressè l. cit. n. 14.

RESPONSA Aa.

Ad 1. D. c. etiam utens erit scientia entitativè, & realiter con. *formaliter*, & *reduplicativè* quà utens. neg.

Nec Dicas, eidem habitui non posse convenire prædicata contradictoria v. g. scientiæ, & non scientiæ; id enim falsum est de habitu *Virtualiter* duplici, & in ordine ad *diversos* actus *comparato*.

Ad 2. D. 1. *membr. a.* est actus Logicæ utentis, ut est *speculativa cognitio* alicujus veritatis neg. ut est *activa confectio* artefacti Logici con. sic autem non est actus scientificus, quia ut sic non est *Cognitio veritatis* per causam, ex quo patet ad 2. *membr. ant.* est actus scientificus ut est *actus Logicæ Docentis*. con. ut est *actus Logicæ utentis*. neg.

Ad 3.

Ad 3. *D. c.* sunt actus scientifici *entitative*, & *realiter*, & ut sunt actus Logicae docentis con. *formaliter*, & *reduplicative* ut sunt actus Logicae utentis. neg. sic enim non sunt cognitiones rei per causam.

Ad 4. *Con. a. n. c.* quia ut sit actus scientificus debet esse actualis cognitio rei per causam evidentem, qualis non est assensus conclusionis sophisticae.

Fundum præcip. sent 1. Ipsa actualis confectio syllogismi quæ talis non est *speculatio*, & *cognitio veritatis per causam*; ergo habitus ut *inclinans* ad talem actum non est scientia, licet *realiter* sit fortassè scientia.

Fundam. sent 2. Logica docens, & utens non distinguuntur realiter; illa est scientia; ergo & hæc. *item* actus Logicae utentis procedit ex regulis evidenter demonstratis; ergo est scientificus.

QUÆSTIO III.

An Logica sit Practica, vel Speculativa?

SENTENTIA I. Logica est simpliciter speculativa. ita Th. Th. & Scotistæ.

tistæ. Card. de Aguirre. Joannes à
S. Thoma *hic q. 1. a. 4.* Scotus *q. 4.*
prologi §. dico igitur. & 6. met. q. 1. Gou-
din *hic a. 4.* Babenstuber. Renz. & alij.

FUNDAMENTA.

1. Actus intellectûs, quos dirigit
Logica, non sunt *praxes*; cùm non sint
actus *alterius potentia*, quàm intellectûs,
sed puræ speculationes, ergò habi-
tus ad eos inclinans est speculativus,
quòd autem praxis debeat esse actus
alterius potentia, ab intellectu distinctæ,
probatur exinde, quia Aristoteles, S.
Thomas, & Scotus videntur praxim
vocare id, quod vel à potentijs ex-
ternis, vel à voluntate producitur;
ergò cùm nomen praxis sit imposi-
tum actibus voluntatis, non est tribu-
endum actibus intellectûs.

2. Alexander Rufca *q. 1. a. 2.* ita
eruditè probat hanc sententiam :
Omnis scientia, quæ scire quærit prop-
ter scire tanquàm finem ultimum,
est simpliciter speculativa : sed scien-
tia, quæ habet pro ultimato fine vi-
tare ignorantiam, & errores intelle-
ctûs, ultimatè quærit scire propter
sci-

scire; ergò est simpliciter speculativa, atqui Logica intendit vitare errores intellectûs, cùm ad hoc ponatur, ut dirigat illius operationes, ne erret in acquirendis scientijs, ergò &c.

3. habitus metaphysicæ non est practicus, licèt inclinet ad actus intellectûs metaphysicos; ergò nec habitus Logicæ est practicus pariter inclinans ad actus intellectûs.

Nec dicas. Metaphysica inclinatur ad actus intellectûs ut merè *contemplantés* veritates altissimas; econtrà Logica inclinatur ad actus intellectûs ut *dirigibiles*, & *producibiles* juxta regulas Logicas; ergò non est paritas, nam

Contra est 1. Logica *docens* habitus etiam inclinatur ad actus suos merè *contemplativos* Doctrinarum Logicarum, quæ planè sunt veritates speculativæ, Logica *utens* verò inclinatur quidem ad opus, sed solum *speculabile*, & *intellectuale*, non *operabile*, h. e. alterius potentia.

Contra est 2. Etiam habitus metaphysicæ effectivè unà cum intellectu influit in actus suos, & tamen non est practicus; ergò etiam &c.

4. Licèt

4. Licèt Mathematica conficiat v. g. astrolabium ; est tamen Speculativa, quia confectio hujus operis ordinatur ad cognitionem veritatis ; ergò etiam licèt Logica conficiat instrumenta sciendi, v. g. Syllogismos, est tamen speculativa, quia hæc omnia ordinantur ad cognoscendas ulteriores veritates.

5. Logica objectum suum tractat *resolvendo* in sua principia ; ergò est speculativa, non practica, alias *procederet compositorie*.

RESPONSA Aa.

Ad 1. D. a. non sunt praxes *morales* dirigibiles in bonum ; con. *artificiosa* h. e. actiones per regulas artis dirigibiles ad verum : neg. *ad rat. additam* neg. definitionem Scoti ; quòd praxis in genere sit *operatio alterius potentia ab intellectu*, sed est *operatio regulabilis per præcepta*.

Ad 2. Dico Logicam quærere scire propter scire, & vitare errores intellectûs *per media*, & *actus practicos* h. e. *regulatos per præcepta* ; idè non est speculativa, sed practica.

B

Ad 3.

Ad 3. *Et resp. data retorſionem 1.* dico tam docentem, quàm utentem Logicam inclinare ad faciendos ſyllogiſmos, h. e. *opus operabile juxta regulas*, ergò ad opus pràcticum.

Ad *retorſionem 2. neg. parit.* quia actus metaphyſicæ ſunt meræ ſpeculationes, & actus ſpeculativi: econtrà actus Logicæ ſunt praxes, quia diriguntur per certas regulas.

Ad 4. *Neg. parit.* quia Mathematica conficit aſtrolabium *per accidens*, & ex fine *ſecundario*, non enim principaliter intendit conficere aſtrolabium, ideò non definit eſſe ſpeculativa: at Logica conficit instrumenta ſciendi *per ſe*, & ex fine *primario*, *principaliter* intento, imò *unico*, ergò cùm illi actus ſint regulabiles per pràcepta, erunt praxes, & Logica pràctica.

Ad 5. *D. a.* tractat reſolutoriè *in ordine ad conficiendos ſyllogiſmos* v. g. con. *ultimatò*, & ſine ulteriori *ordine neg.*

SENTENTIA II. Logica eſt ſimpliciter pràctica. ita eximius Suarez *T. 2. meta. D. 39.* Conimbr. *hic q. 4. a. 5.* Du Hamel *hic q. 3. concl. 2.* Ambroſ. Spinola *q. 1. a. 8.* Semery *D. 1. q. 5.*

a. 3. Fonseca 2. *meta. c. 3. q. 1.* Arriaga D. 3. *subsect. 2.* & alij plures citati à Calaguritano t. 1. d. 2. c. 2. præcipuè RR. quibus consentit Mayr p. 1. n. 247.

FUNDAMENTA.

i. Praxis, ut benè advertit de Racionis in *pralud. log. c. 6.* est duplex : *moralis*, quæ est actus voluntatis dirigibilis ad bonum per præcepta benè vivendi; & *artificiosa*, quæ est actio per regulas artis dirigibilis v. g. ad veri cognitionem : atqui actus intellectûs sunt dirigibiles in verum per regulas; ergò licèt non sint praxes *morales*, sunt tamen praxes *artificiosæ*; consequenter Logica eos dirigens est practica: quòd verò Scotus definiat praxin, quòd sit *operatio alterius potentia ab intellectu*, asserit Maurus l. 1. q. 13. hanc particulam gratis à Scoto additam; ab alijs Authoribus reijci, & praxin definiri, quòd sit *operatio regulabilis per præcepta rationis*: atqui ut diximus, etiam actus intellectûs sunt regulabiles per præcepta Logica; ergò &c.

2. Teste Aristotele 2. *metaph.* 1. scientiæ *speculativa* finis est *veritas*, *practica* autem *opus*: atqui Logica per se, & ex fine primario tendit ad opus, scilicet confectionem modorum sciendi, nec quiescit in contemplatione sui objecti; ergo est *practica*, non *speculativa*.

3. Opus *practicum*, & *operabile* est res *contingens*, accipiens *existentiam* ab artifice: atqui syllogismus v. g. *contingenter*, & liberè fit ab intellectu informato Logicæ habitu; ergo &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Non sufficere ad praxin, si sit actus dirigibilis per regulas, sed requiri prætereà, ut non sit formalis speculatio veritatis, quod ultimum invenitur in actibus intellectûs, ideò non sunt praxes.

Deinde malunt Th. Th. sequi Aristotelis, S. Thomæ, & Scoti, aliorumque definitionem praxeos, quàm Mauri, & R.R.

Ad 2. *D. m.* ad opus *speculabile* con. *operabile* neg. *m.* & conf. *deinde* ipsa confectio modorum sciendi ordinatur

tur ad cognitionem veri; ergò ultimò quiescit in speculatione.

Ad 3. *neg. maj.* quia etiam actus metaphysici *contingenter* accipiunt existentiam ab intellectu, & tamen non sunt opus practicum.

SENTENTIA III. Logica est partim speculativa, partim practica. ita Vasquez 1. p. d. 9. c. 1. Rubio q. 5. proam. Hurtado d. 2. s. 2. Maurus l. 1. q. 13. Calaguritanus t. 1. d. 2. c. 2. Card. Ptolemæus Diff. 6. log. s. 3. in fine. citat Rubio l. cit. pro hac opinione Suarium t. 1. met. d. 44. eamque teste Calaguritano multi alij defendunt.

FUNDAMENTA.

1. Logica habet plures actus verè practicos, & plures speculativos; ergò habitus Logicæ est practicus simul, & speculativus a. pr. quoad 1. Logica habet actus, qui docent, quomodò facienda sit definitio, divisio &c., & qui ad hæc opera ab ipso Logico factibilia per se, & immediatè dirigunt; ergò habet actus practicos. pr. a. quoad 2. in Logica sunt cognitiones, quæ non dirigunt per se ad effectiorem alicujus

objecti; ergò habet actus speculativos. *ant. patet v. g. ex præmissis evidentibus necessario sequi conclusionem evidentem: syllogismum in barbara esse infallibilem, Demonstrationem generare scientiam.*

2. Logica procedit modo *compositorio*, & ordinatur ad dirigendas operationes mentis, efficiendos Syllogismos: ergò est practica, & pariter procedit modo *resolutorio*, & ordinatur in finem speculandi, contemplatur, demonstrat passiones de suo objecto, intendit fugare ignorantiam intellectûs, & sic ordinatur ad verum; ergò est speculativa.

3. Theologia juxta Doctrinam S. Thomæ 1. p. q. 1. a. 4. simul est practica, & speculativa; ergò licet eidem scientiæ *particulari* non possint convenire differentiæ oppositæ speculativum, & practicum, possunt tamen convenire eidem scientiæ *universali*, qualis est Logica, quæ ordinatur, & ad finem dirigendi operationes intellectûs, & ad finem speculandi naturam, & passiones modi sciendi.

4. Actus Logicæ licet ordinetur ad cognitionem, & speculationem
veri-

veritatis, & ita fit speculativus, non tamen propterea definit esse operatio directa, & *regulata* per regulas; ergò v. g. confectio syllogismi per hanc *subordinationem* non definit esse actus practicus, sed *respectu objecti*, quod *speculatur*, est speculativus, *respectu regulæ*, à qua *dirigitur*, est practicus.

Dices : sic Logica habebit duos fines, scilicet confectionem operis, & cognitionem veritatis, ergò erit duplex habitus, duplicis speciei scientia.

R. 1. Calaguritanus *l. c. n. 31*. Logicam constare pluribus habitibus, realiter distinctis, quorum unus est speculativus, alter practicus. 2. *Maurus* ait Logicam habere unitatem *imperfectam*, consistentem in quadam continuatione doctrinæ, quatenus speculatio ordinatur ad præcepta practica. 3. *d. a.* habebit duos fines *ultimos* neg. *subordinatos* con. a. n. c. potest ergò dici, *vel* quòd actus practici Logicæ v. g. confectio syllogismi, ordinentur ad speculationem, & cognitionem veritatis in quacunque materia; *vel* quòd actus speculativi saltem ordinentur ad confecti-

onem modorum sciendi, tanquam dispositiones ad perfectam scientiam artificij practici. 4. d. c. erit duplex habitus, *virtualiter* duplex con. *formaliter* duplex neg. idem ergo habitus virtualiter multiplex potest esse practicus, & speculativus respectu diversorum actuum subordinatorum, ad quos inclinatur. 5. Afferit Rubio *l. cit.* Logicam esse speciei *eminentioris*, quae contineat utramque rationem speculativi, & practici.

Hanc sententiam ex instituto refutat Ortiz *Tom. 2. tr. 1. conf. 5. §. 2.* vide etiam Comptonum *d. 10. §. 6.* qui postquam per duas conclusiones probasset in Logica multos esse actus pure speculativos, & multos practicos, demum addit, Logicam simpliciter dici posse practicam, aut latius speculativam, & principalius practicam.

RESPONSA Aa.

Ad 1. R. Th. Th. n. a. & ejus prob. 1. quia opera Logicae sunt actus intellectus, ergo non praxes. R. R. verò *ad prob. 2.* asserunt, vel quod illi actus non pertineant per se ad Logicam, sed

fed Metaphysicam; vel quòd etiam ju-
vent, & ita ordinentur ad confectio-
nem operis practici; ergò non sunt
meræ speculationes Logicæ. ex quo
patet *ad 2.*

Ad 3. *neg. cons. & parit.* quia juxta
Molinam, Ochamum, Marsilium, &
alios Theologia constat ex pluribus
habitibus partialibus solo numero di-
versis; ergò secundum aliquos habi-
tus potest esse practica, secundum
aliquos speculativa. Econtra Logica
etsi sit scientia universalis, est tamen
unus habitus juxta cõuniorem; er-
gò eidem habitui non possunt conve-
nire differentiæ oppositæ. Vide *Cur-
sum Theol. S. Galli To. 1. tr. 1. q. 4.*

Ad 4. 1. *neg. supp.* ad praxin suf-
ficere, si sit actus directus per regu-
las, nisi simul sit actus alterius poten-
tiæ ab intellectu. 2. ratio practici,
vel speculativi desumitur *ex fine ulti-
mo per se intento*; ergò illa subordina-
tio actus regulati; cùm *per se* ordi-
netur ad cognitionem veri, tollit ratio-
nem practici.

Ad resp. contra object. ad hoc, ut ali-
quis habitus sit verè practicus, requi-

ritur, ut ordinetur ad confectiorem operis *ultimatò*, & ut opus illud non *per se* ordinetur ad speculationem, cum ergò opus Logicum *per se* ordinetur ad cognitionem veri, Logica non erit practica. Ex his

Fundamentum præcipuum sent 2. est: quòd praxis debeat esse actus alterius potentia, quàm intellectus; & quòd Logica ex natura sua ordinetur ad fugandam ignorantiam, & errores intellectus.

Fundam. Sent. 2. Praxin esse actum cujuscunque potentia regulabilem per regulas, & contingenter accipientem existentiam ab artifice.

Fundam. Sent. 3. Actus Logicae ordinantur ad cognitionem veri; ergò sunt speculativi: sunt actus regulati per regulas; ergò practici.

QUÆSTIO IV.

An, & quomodò Logica sit necessaria ad alias scientias.

SENTENTIA I. Logica artificialis est *metaphysicè* necessaria ad alias scientias in statu perfecto, ita ut nec super-

pernaturaliter sine Logica acquiri possunt. Ita Thomistæ quidam, inter quos P. Reischl *hic d. 1. q. 3. §. 1.* & Illustriss. D. Reichlin *Philos. enucl. log. proleg. q. 12.*

FUNDAMENTA.

1. Ad perfectam scientiam requiritur cognitio non solum *consequentis*, sed etiam bonitatis *consequentia*: atqui sine Logica artificiali ne quidem divinitus potest cognosci bonitas *consequentia*; ergo Logica est metaphysicè necessaria. *pr. min.* ille cognoscit bonitatem *consequentia*, qui cognoscit illationem esse conformem regulis: sed implicat, etiam divinitus, cognosci illationem esse regulis conformem, nisi cognoscantur ipsæ regulæ, ut patet; quæ regulæ sunt ipsa Logica; ergo sine hac non potest cognosci bonitas *consequentia*.

2. Perfectè sciens debet *scire se scire*; atqui sine Logica artificiali non potest scire se scire; quia non potest scientificè demonstrare conclusionem esse legitimam; ergo, &c.

3. Licet

3. Licet ad scientiam *imperfectam*, & *perturbabilem* sufficiat bona illatio in actu exercito, nec requiratur *reflexa* cognitio bonitatis consequentiæ, quæ quis se reflectat super regulas Logicæ; non tamen sufficit ad scientiam *perfectam*, & *imperturbabilem*, quia nisi sciatur demonstrativè conclusionem, & illationem esse legitimam, semper intellectus obnoxius est timori, illationem fortè non esse legitimam. Idcirco Logica primò per demonstrationem naturalem acquisita non est scientia *perfecta*, & *imperturbabilis*, donec perficiatur per Logicam artificialem.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *neg. m.* quia solo lumine naturali, maximè ab ingenio perspicaci potest cognosci propositionem particularem includi in universali, & consequenter conclusionem in præmissis. *Ad prob. d. maj.* qui solum cognoscit esse conformem regulis *formaliter artificialibus* *neg.* qui etiam cognoscit esse conformem regulis *virtualiter artificialibus* h. e. principiis naturalibus con-, maj. d. m. n. c.

Ad 2.

Ad 2. 1. d. maj. Debet scire in actu signato &c. neg. in actu exercito con. 2. d. rat. addit. non potest demonstrare demonstratione artificiali con. naturali neg.

Ad 3. neg. a. nimirum quod destitutus Logicâ artificiali obnoxius sit formidini ; hanc enim excludit lumen naturale , quo cognoscit conclusionem contineri , & sequi ex principijs naturalibus.

SENTENTIA II. Logica artificialis est ad alias scientias tam in statu imperfecto quàm perfecto acquirendas physicè, & simpliciter necessaria. Ita Card. de Aguirre d. 2. Babenstuber hîc d. 3. a. 3. Vischl d. 1. q. 4. a. 1. & 2. Sotus, de Lerma. Et quoad 2. partem consentiunt Complut. q. 10. a. 2. Goudin a. 5. Joannes à S. Thoma. Wenzl. & Th. Th. communiter.

FUNDAMENTA.

1. Scientia in statu perfecto tunc possidetur, quando quis *omnes* actus scientificos etiam *difficiles* potest resolvere in principia tum *materialia* consequentis, tum *formalia* consequentiæ,
ita

ita ut expeditè possit dare rationem formalem illationis; scientiam verò in statu imperfecto possidet, qui solùm aliquos actus scientificos, & faciliores potest resolvere in sua principia: neutrum fieri potest naturaliter sine Logica artificiali; ergò est physicè necessaria. *pr. mi.* effectus formalis non potest dari sine causa formali, v. g. album sine albedine, sed resolvere quoscunque actus scientificos in principia formalia *consequentia* est effectus formalis Logicæ artificialis, quæ id docet, ergò.

2. Ad perfectam scientiam in quacunque materia requiritur, ut cognoscatur bonitas *consequentia*, & quidem infallibiliter, & *sine ulla formidine*: atqui bonitas *consequentia* infallibiliter, & *sine formidine* non potest cognosci sine Logica artificiali; ergò. *min. pr.* cognoscere bonitatem *consequentia* est cognoscere *formam* esse legitimam, & regulis conformem: sed implicat cognoscere *formam* esse regulis conformem, & non cognoscere regulas; ergò &c. atqui regulæ istæ sunt Logica artificialis; ergò. &c.

3. ut

3. Ut quis *sciat se scire* debet posse *Demonstrare* suam conclusionem esse legitimam tam ex parte *materiae*, quàm *formae*: sed hæc demonstratio non potest fieri sine Logica; ergò. *min. prob.* quia sine Logica nemo *imperturbabiliter* scit suam formam demonstrativam esse legitimam, & infallibilem; ergò.

4. Logica est instrumentum aliarum scientiarum; ergò sine ea acquiri non possunt.

5. Demonstratio est opus essentialiter artificiale; ergò sine Logica artificiali fieri non potest.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *neg. min. Tum.* quia solo lumine naturali potest homo aliquid probare ex primis principiis evidentibus, & indemonstrabilibus, maxime si accedat perspicacia ingenij, experientia, & multa lectio. *Tum* quia solo lumine naturali potest cognosci, quòd propositio particularis continetur in universali, & consequenter quòd illatio sit legitima. *ad prob. d. min.* est effectus formalis Logicæ artificialis solum *formaliter*, & *actualiter*

talis, neg. Logicæ artificialis etiam *radicaliter*, & *habitualiter* talis. con. Logica *radicaliter* artificialis est lumen naturæ, in quo fundatur Logica *formalis*; consequenter illa resolutio fieri potest etiam solo lumine naturæ; maximè cùm S. Thomas dicat : *effectus artis aliquando fit à natura sine arte.*

Ad 2. d. maj. ut cognoscatur bonitas consequentiæ *in actu signato* reflectendo ad regulas Logicæ. neg. *in actu exercito* per naturale scilicet lumen rationis penetrando præmissas ; & connexionem extremorum cum medio. c. maj. d. min. n. c. quòd autem non requiratur cognitio reflexa ad perfectam scientiam, *Ratio* est; quia aliàs daretur processus in infinitum; quia de illa ipsa cognitione reflexa iterùm necessaria erit alia cognitio reflexa, h. e. debebo per aliam reflectionem cognoscere meam cognitionem reflexam esse demonstrativam &c. & sic ulteriùs.

Ad prob. d. ma. esse conformem regulis *formaliter* artificialibus, neg. regulis *radicaliter* artificialibus, & solo naturæ lumine cognoscibilibus c.

ma. d. m. n. c. si autem hæc principia naturalia velis vocare Logicam artificialem, erit lis de nomine, non re.

Ad 3. 1. *d. ma.* ut sciat in actu exercito, se scire neg. ut sciat in actu signato con. 2. *n. min.* quia solo lumine naturæ evidenter possumus cognoscere ex particulari non inferri universale, in propositione universali contineri particularem; &c. ergò etiam ex his principijs evidentibus possum probare conclusionem esse legitimam.

Ad 4. *d. a.* est instrumentum inadaquatum; & *partiale* con. *adaquatum*, & *totale* neg. altera enim pars instrumenti totalis est intellectus illustratus lumine naturali: & sic deficiente una parte effectus fieri potest ab altera.

Ad 5. *neg. a.* quia demonstratio est indifferens, ut sit *artificialis*, si fiat ab arte; & *naturalis*, si fiat à sola natura.

SENTENTIA III. Logica artificialis ad alias scientias in statu seu perfecto, seu imperfecto non *physicè*, sed *moraliter* solum est necessaria. Ita R. R. plures. Oviedo *contr. 2. punct. 6*

Du Hamel *hic q. 4.* Arriaga *d. 3. log. s. 4.* Semery *d. 1. q. 1.* Buhon *hic q. 2. c. 3.* Mayr *p. 1. d. 1. q. 1.* a 9. Amort *hic q. 10.* Mlodzianowski *tr. 2. d. 2. q. 5.* Comptonus, Mastrius, & alij.

FUNDAMENTA.

1. Sine logica artificiali potest naturaliter confici demonstratio solo lumine intellectûs, licet difficulter; ergò sine Logica artificiali possunt aliæ scientiæ acquiri etiam in statu perfecto. *a. pr.* Logica artificialis fundatur in naturali; imò non videtur substantialiter differre à naturali; cum sit nihil aliud, quàm principia naturalia in certam formam, & regulas distincta; ergò si per artificialem, etiam per naturalem potest fieri Demonstratio.

2. Bonitas Demonstrationis potest à perspicaci ingenio satis examinari per Logicam naturalem, & lumen intellectûs; ergò.

3. Habitus naturales dantur solum *ad facilius posse*, non *ad posse simpliciter*. ergò scientiæ quæ per habitum Logicæ

gica artificialis *faciliùs* acquiruntur ,
 sine eo poterunt *simpliciter* acquiri; er-
 gò non est simpliciter necessaria Lo-
 gica-

4. Per Logicam naturalem potest
 confici Demonstratio in materia fa-
 cillima; ergò etiam in difficili, si in-
 tellectus continuo exercitio acuatur.

5. Si Logica est necessaria physicè
 ad omnes scientias aut erit necessaria
 ad seipsam, sibi ipsi instrumentum ,
 & magistra, aut non erit scientia,

6. Potest dari intellectus tam per-
 spicax, ut sine regulis Logicæ cog-
 noscat *connexionem consequentis cum ante-*
cedente; ergò habebit perfectam scien-
 tiam.

7. Est tamen Logica *moraliter* ne-
 cessaria, quia aliæ scientiæ non nisi
 summa cum Difficultate, & rarò si-
 ne Logica acquiri possunt. ergò. *a. pr.*
 quia in alijs scientijs sunt objecta ma-
 ximè varia, obscura, multis sophis-
 matibus obnoxia, quæ difficultates
 sin Logica rarò vincuntur.

8. Quia difficillimum est in quavis
 materia imperturbabiliter sine Logi-
 ca *judicare de bonitate consequentia*, quod

tamen requiritur ad perfectam scientiam ; ergò.

RESPONSA A a.

Ad 1. 1. *neg. a.* quia Demonstratio, cùm sit opus essentialiter artificiale , dicit essentialem respectum ad regulas artis Logicæ. 2. *d. a.* demonstratio *formalis* , & *scientifica* , quæ involvit iudicium evidens *de bonitate consequentiæ neg. materialis* , & *non perfectè scientifica* sine iudicio consequentiam esse bonam. con. a. n. c. 3. *d. a.* Demonstratio infallibilis *ex parte materiæ* con. *ex parte formæ* syllogisticæ *neg.* eadem est *resp. ad prob.*

Ad 2. *D. a.* potest examinari *quoad materiam* con. *quoad formam* subd. *imperturbabiliter neg. cum formidine* , & *periculo erroris* con.

Ad 3. *D. a.* Dantur solùm *ad faciliùs posse* h. e. *facilitant ad actus quoad substantiam* , & *entitatem vitalem* spectatos con. *ad actus quoad modum artificiosum* spectatos *neg.* quia *modus artificiosus* alicujus assensûs , quòd scilicet fiat cum iudicio reflexo *de bonitate consequentiæ* , & *imperturbabili-*

liter, essentialiter dependet à principio artificiali, scilicet à Logica.

Ad 4. *D. a. Materialiter evidens con. formaliter evidens neg. deinde dici potest per juge exercitium Logicæ naturalis demùm acquiri Logicam artificialem formaliter.*

Ad 5. *D. a. 1. erit necessaria ad seipsam inadquatè, seu necessitate partis ad partem con. adquatè seu necessitate totius ad totum neg. 2. Logica virtualis, ut contenta in suis principijs, erit necessaria ad Logicam formalem con. Logica formalis, & actualiter existens ad Logicam artificialem formalem neg. Ad primam ergò formalem demonstrationem necessaria simpliciter est Logica artificialis prout virtualiter continetur in suis principijs; ad alias verò ut formaliter existens in seipsa. 3. neg. parit. quia Logica tradit modum sciendi, adeoque est scientia ut quò; & sic non indiget alio, per quod fiat scientia; sicut albedo non indiget alia albedine, ut alba fiat; aliæ autem scientiæ non docent modum sciendi. Ad acquirendam ergò Logicam sufficit lumen naturale intellectûs, quò Disci-*

pulus cognoscit veritatem præmissarum, ex quibus deducit conclusiones v. g. de syllogismo ejusque regulis, & quo *per reflexionem* cognoscit, an actualis Demonstratio, qua actu tradit regulas Demonstrationis, sit conformis ipsis regulis, vel non.

Ad 6. *D. a. connexionem materialem con. formalem* ita ut cognoscat bonitatem consequentiæ juxta regulas Logicæ. neg.

Ad 7. *D. a. ab ingenio hebetiori con. perspicaciori* neg. ergò est necessaria *moraliter strictè* neg. *moraliter latè* con.

Ad 8. *D. a. accedente perspicacia ingenij, & diligenti studio* in materijs aliarum scientiarum. neg. *secus.* con.

Fundam. præcip. Sent. 1. Implicat, ut quis sine Logica sciat se scire; quia implicat, ut quis sciat *illationem esse regulis conformem*, nisi sciat ipsas regulas, ergò.

Fundam Sent. 2. sine Logica nequit cognosci *infallibiliter*, & *sine formidine* bonitas consequentiæ; quod tamen requiritur ad perfectam scientiam,

Fundam. Sent. 3. Connexio consequentis cum antecedente potest sine Logica cognosci, quia lumen naturale

rale dictat, propositionem particularem, qualis est conclusio, contineri in Universalis.

QUÆSTIO V.

*An detur Ens rationis merè
Objectivum.*

SENTENTIA I. Non datur Ens rationis merè *Objectivum*. Ita contra Th Th. & communem sententiam Vallesius q. 10. *philos.* Mirandulanus in *expos. prædic.* majronius *quæst.* 7. *quodlib.* Caramuel *metalog. lib.* 2. *toto.* Morasch *meta. sect.* I. c. 2. Gervasius *log. tract. proleg.* q. 3. a. 5. Wolfgangus Schmid in *Theſibus. instit.* 3. s. 1. & 2. ex Stephano Spinula d. 4. s. 2. a. 3. P. Morawski in *princip. tot. Philo. d.* 1. q. 2. s. 1. citat P. Arrubal t. 1. ad *quæst.* 4. d. 3. 4. c. 4. P. Erize 1. p. d. 8. c. 1. Eminent. Sfortia *lib. 5. de incarn. c.* 1. P. Anton. Perez, *Theologum mirabilem dictum, de scient. Dei d.* 5. c. 3. P. Martin. Esparza q. 16. *de Deo.* Item alij à Petro de comitibus citati l. 3. *de ent, rat. 2. d. a.* 1. quos secutus est

Eminent. Card. Sfondrati. P. Schopen *met. tr. 1. d. 1. q. 1.* ait se hanc sententiam vidisse defendi Coloniae à P. Alers S. J. estque teste Morawski *l. cit.* hæc sententia frequenter recepta his temporibus à R R. & Morasch *l. cit. §. 2. n. 39.* ait, se in Peripato Recentiorum, & ab ipsis Atomistis, quæ contra ens rationis proponuntur argumenta diversa reperisse, numerasseque triginta omnino & aliquot. Vide præ alijs etiam Caramuelem *l. cit.*

FUNDAMENTA.

Fundam. 1. Autoritas S. Thomæ, qui *1. p. q. 25. a. 1.* dum explicat illa Archangeli verba ad B. Virginem: *non erit impossibile apud Deum omne verbum*, ita loquitur: *id quod contradictionem implicat Verbum esse non potest, quia nullus intellectus potest illud concipere.* & *1. cont. gent. c. 84.* Quæ sunt impossibilia non cadunt in intellectu. Denique *q. de pot. a. 3. ad 1.* id quod est affirmationem, & negationem esse simul veram, non potest mente concipi, & per consequens, nec aliquid eorum, in quibus hoc in-

clu-

cluditur, id est, ut explicat Morawski, nec objectum implicatorium, in quo utique includitur affirmationem, & negationem simul esse veram.

2. Implicat Ens rationis; ergò. *pr.*

a. si datur ens rationis, erit aliquid impossibile, ut supponitur, & possibile; quod *prob.* omne cognoscibile est possibile; sed ens rationis, eò ipso quòd habeat juxta Th Th. esse merè objectivum in intellectu, est cognoscibile, ergò & possibile. *prob. maj. 1.* possibile est quod non involvit prædicata contradictoria: sed quod est cognoscibile non involvit &c. ergò &c. 2. major est in Deo virtus agendi, quàm in homine virtus cognoscendi; ergò quod à nobis est cognoscibile, etiam à Deo est producibile.

3. Objectum intellectûs *formale* est veritas, *materiale* verò, & terminativum est id quod participat rationem veri: sed ens rationis nec est ipsa veritas, nec participat rationem veri; ergò non potest esse objectivè in intellectu. *m. prob.* veritas est proprietas entis realis; ens rationis non est ens reale; ergò &c. 4. Ens

4. Ens rationis est, quod nec divinitus potest realiter produci, adeoque quod implicat tam secundum *essentiam*, quam *existentiam*: sed quod implicat etiam *ex parte essentia* non potest concipi; ergo non datur ens rationis, quod habet tantum esse *in conceptu*, seu *objectivum. m. prob. nihil* non potest terminare actum intellectus, nec ei obijci: sed quod implicat *etiam ex parte essentia* est merum *nihil*, cum nec sit quid actuale, nec possibile; ergo &c.

5. *Possibile*, & *impossibile* per hoc differunt, quod impossibile careat actu etiam *essentia*, sit merum *nihil*, & *imperceptibile*; possibile verò solum careat actu *existentia*, non *essentia*, sit quidem *nihil*, sed non merum, sed *perceptibile*: atqui ens rationis juxta Aa. est impossibile, & quidem ex sua *essentia*; ergo est merum *nihil*, & *imperceptibile*, seu *inconceptibile*; ergo non datur.

6. Ad ens rationis requiritur, ut non ens concipiatur per modum *entis*, impossibile per modum *possibilis*: sed hoc fieri non potest; ergo. *prob. m.* qui enim concipit non ens per modum

dum *entis* (putat se hoc facere) jam non concipit *non ens*, sed ipsum *ens*; si concepturus tenebras, concipias positivam nigredinem, non concipis tenebras, sed nigredinem; ergò.

7. Si daretur ens rationis, esset *prius* cognitione, quia esset objectum, & consequenter causa cognitionis; & *posterius* cognitione, quia esset effectus, & figmentum cognitionis. ergò idem esset prius, & posterius respectu ejusdem.

8. Si concipis hircocervum, *vel* concipis utramque naturam hirci, & cervi *singillatim*? & non facis ens rationis, cum dentur à parte rei. *vel* concipis ex utraque natura à Deo factam esse unam, quæ participet utriusque proprietates, non sibi oppositas, destructa distinctione, & pluralitate naturarum? & non facis ens rationis, quia talis natura est possibilis. *Vel* concipis hircum, & cervum naturas duas manente duplicitate naturarum, ut unam naturam? & hoc implicat; nec enim possum concipere duo ut unum, triangulum ut quadrangulum. Ergò, &c.

9. Dum

9. Dum intellectus apprehendit ens rationis v. g. *Hircocervum*, in intellectu nihil aliud datur, quàm imago intentionalis hircocervi, seu verbum mentis; atqui hæc imago est ens reale, ut patet; ergò non datur ens rationis merè objectivè in intellectu existens. *Si dicas*: Dari præter hanc imaginem in intellectu objectum huius imaginis, scilicet hircocervum repræsentatum; quia omnis imago debet esse alicujus imago, & quidem à se distincti; atqui cognitio hircocervi est vera intentionalis imago, ergò hircocervi à cognitione distincti. Atqui iste hircocervus non datur extra intellectum; ergò in intellectu; ergò datur ens rationis merè objectivum. *Contra est*, si hircocervus est objectum huius imaginis intentionalis, vel dicit (ut est terminus *objectivus*) naturas hirci, & cervi jam identificatas, vel nonidentificatas? si 2 *dum*, ergò non est ens rationis, sed reale, cum à patre rei dentur duæ illæ naturæ. Si 1 *um*, tunc identificabuntur, & unientur per intellectum, ut patet, vel apprehendentem, vel judicantem;

at-

atqui ex hoc non resultat in intellectu aliquod objectum impossibile ; ergò nec ens rationis. *prob.m.* quia in tali actu nihil repræsentatur quàm naturæ hirci, & cervi, non verò repræsentatur ipse actus uniens illas naturas ; quia ille actus uniens non est objectum cognitionis, sed est ipse realis actus intellectûs componens extrema ; aut si dicas repræsentari in imagine intentionali hunc actum, non erit ens rationis, quia est quid reale à parte rei ; ergò.

10. Cæsar pictus, quâ talis non est quid distinctum à picturâ ; ergò etiam hircocervus apprehensus quâ talis non est quid distinctum ab ipsa apprehensione ; sed ipsa apprehensio est ens reale, ergò etiam hircocervus cognitus est ens reale, non rationis.

11. Hæ propositiones contradictoriæ *hircus est cervus, hircus non est cervus*, sunt de eodem adæquatè objecto terminativo, aliàs non idem, vel non de eodem una negarèt, quòd altera affirmat : sed secunda propositio vera est de objecto terminativo reali scilicet de hirco, & cervo realibus ; ergò

gò & prima fingens. ergò propò-
fitio fingens non attingit quidquam
impossibile ex parte objecti termina-
tivi; ergò nec facit ens rationis.

12. Ens rationis nihil aliud est ,
quàm ens reale, vel entia realia, ùt
substrata cognitioni necessariò falsæ
componenti distincta, vel identifica-
ta distinguenti; ergò non est merè
objectivum. Et hanc rationem ita
exemplificat profundissimus P. Mo-
rawski *d. 1. q. 2. cit. hircocervus* nihil
aliud est, quàm hircus, & cervus
reales, quatenùs substant alicui judi-
cio affirmanti hircum de cervo. *Al-
ter Deus* est aliqua vagè alteritas rea-
lis reperta inter creaturas, quatenùs
per falsam affirmationem applicata
vero Deo. *Spiritus sanctus non procedens
à Filio* est verus Spiritus sanctus
quatenùs per falsum iudicium Græ-
corum dividitur intentionaliter à ve-
ra Tertia Persona Trinitatis proce-
dente etiam à Filio Dei.

13. Objectum intellectus est solum
verum: atqui Ens rationis, & obje-
ctum chimericum nihil habet veri-
tatis; ergò etiam nihil cognoscibili-
tatis

tatis. *m. prob.* veritas est proprietas entis realis, sed ens ratiois nihil habet entis realis, ergò & nihil veritatis.

14. Omne quod habet esse *objectivum* in intellectu habet etiam esse *subjectivum* in intellectu; ergò non datur ens rationis *merè objectivum. ant. prob.* quia quod habet esse *objectivum* in intellectu habet esse in cognitione, & est realiter idem cum cognitione; ergò sicut ipsa cognitio, ita & objectum cognitionis ut cognitum est *subjectivè* in intellectu.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Opponunt alias auctoritates S. Thomæ, ut *ex 1. p. q. 16. a. 3. ad 2.* ubi ait: *Ens rationis esse illud, quod cum in re non sit ens, est tamen cognoscibile objectivè, ac si esset ens.* Et 4. *metaph. lect. 4.* *Ens rationis dicitur propriè de illis intentionibus, quas ratio adinvenit in rebus consideratis; sicut intentio generis, speciei, & similium, quæ quidem non inveniuntur in rerum natura, sed considerationem rationis consequuntur.*

Ad 2.

Ad 2. *n. a. ad prob. 1. n. min.* quæ non probatur. *ad prob. 2. d. a.* in Deo est virtus agendi *intensivè* major. con. *extensivè* major. neg. quia cognitio se extendit etiam ad impossibilia.

Ad 3. *n. mi.* sicut enim est ens fictum; ita participat rationem verifictæ; & *apparenter*. quia cognoscitur *per species alienas*; *ad prob. d. maj.* veritas *realis*, & *per species proprias* cognoscibilis con. veritas *apparens*, & *per species alienas* cognoscibilis. neg.

Dices: Ens rationis non præsupponitur ante actum intellectûs; ergo non est verum simpliciter.

R. d. a. non præsupponitur *formaliter*; ita ut actu præexistat. con. *fundamentaliter*; ita ut nec fundamentum entis rationis; quod est ens reale; præsupponatur neg. a. & c.

Ad 4. *n. min. ad prob. d. maj. nihil* non potest terminare ut objectum *motivum*, per propriam sui speciem immissam intellectum excitans ad cognitionem con. ut objectum *purè terminativum*, quod per species alienas plurium entium oppositorum *combinatas*,
ex

ex quibus resultat, cognoscitur. neg.
Deinde dist. Ens rationis est nihil reale.
con. nihil rationis, & objectivè. neg.

Ad 5. Dico, possibile, & impossibile
per hoc differre; quod possibile sit
cognoscibile per species proprias; impos-
sibile solum per alienas.

Ad 6. neg. min. ad prob. neg. a. con-
cipit enim utrumque; non ens, & Ens;
quia concipit ens ut adjunctum, & ad-
hærens non enti. v. g. nigredinem ut
indentificatam tenebris; quia concipit,
& apprehendit tenebras, ac si essent
nigredo positiva.

Ad 7. D. a. esset prius formaliter;
& in se; neg. sic enim est posterius:
fundamentaliter; & in suo fundamento,
h. e. in ente reali, ex quo sumitur
fundamentum fingendi ens rationis.
con. sic autem non est posterius. ad
prob. D. a. esset objectum motivum. neg.
terminativum. con. patet ex dictis ad 4.

Ad 8. Intellectum conjungere du-
as naturas, v. g. naturam hirci, &
cervi, easque concipere ut unam na-
turam, & unum animal, quod si-
mul sit hircus, & cervus, quale nec
â Deo est producibile; non autem

D

po.

positivè judicat illas naturas esse duas, & simul unam; sed hircum, & cervum conceptos sub ratione hirci, & cervi, non sub ratione duplicitatis, apprehendit ut unum animal, quod à parte rei tamen non est possibile.

Ad 9. *Respond. solutione datâ; ad contrà oppositum* dico: objectum illius imaginis intentionalis esse naturas hirci, & cervi ut identificatas per intellectum apprehendentem, vel judicantem. unde *neg. m.* scilicet non resultare aliquod objectum impossibile; resultat enim *hircocervus*, h. e. unum animal identificans sibi duas naturas, vel resultat *identitas inter hircum, & cervum*, quam repræsentat actus intellectûs. *ad prob. d. a.* repræsentantur naturæ hirci, & cervi ut *indentificatæ*. con. ut *distinctæ*. *neg.* admittitur autem non repræsentari ipsum actum unientem; sed actus uniens repræsentat *identitatem* inter hircum, & cervum, quæ est ens rationis.

Ad 10. *Neg. parit.* quia pictura habet aliquod objectum reale, quod repræsentat, scilicet ipsum Cæsarem
er-

ergò non debet à se etiam *objectivè* distingui : econtrà cognitio hircocer-
vi non habet ens reale , quod repræ-
sentet, ergò debet habere ens ratio-
nis , à quo distinguatur *objectivè*, li-
cèt non *realiter*.

Ad 11. *D. maj.* sunt de eodem obje-
cto *materialiter* sumpto. con. *formaliter*
sumpto. neg. Objectum ergò *formale*
propositionis veræ est hircus , & cer-
vus ut sejuncti , quæ sejunctio datur
à parte rei : propositionis falsæ obje-
ctum *formale*, seu *expressum* est hircus ,
& cervus ut identificati , quæ *iden-
titas* est impossibilis , & ens rationis.

Ad 12. Dico ex ipsa cognitione
componente resultare ens rationis, h.
e. identitatem hirci , & cervi ut re-
præsentatam in intellectu.

Ad 13. *D. m.* hircocervus nil ha-
bet entitatis , & veritatis *realis* , à par-
te rei. con. *apparentis* , *ficta* , & in intelle-
ctu. neg.

Ad 14. Dico : Ens rationis non es-
se tale ut est idem cum cognitione ,
sed ut *objectivè* distinguitur ab ea ; &
ut *objectivè* distinctum non est ens rea-
le, ergò ut sic non habet esse *verè sub-
jectivum* in intellectu. D 2 SEN-

SENTENTIA II. Datur ens rationis merè objectivum. Ita Babenstuber *disp. append. a. 2.* Complut. *hic D. 2. q. 1.* Arriaga *d. 6. meta. s. 2.* Młodzianowski *meta. trat. 1. Disp. 5. q. 1. diff. 2.* imò teste Aguirre *hic sect. 3. n. 16.* concors ferè omnium sententia duce Aristotele, Doctore Angelico, & Subtili.

FUNDAMENTA.

1. Cognitio rei impossibilis v. g. hircocervi habet objectum formale, repræsentatum per cognitionem; sed non reale, quia hircocervus nec datur, nec dari potest; ergò rationis.

2. In hoc actu: *homo est Leo*, repræsentatur identitas inter *Leonem*, & *hominem*; sed hæc identitas in cognitione expressa est Ens rationis; ergò datur. *maj. prob.* intellectus per copulam *est* unit prædicatum cum subiecto; ergò propositio identitatem illam exprimit.

3. In hac propositione: *homo est species*, prædicatur aliquid de homine, quod illi convenit: sed non prædicatur aliquid prædicatum reale; ergò prædicatur aliquid homini per

rationem conveniens; ergò datur Ens rationis. *m. prob.* quia prædicatur natura specifica per rationem præcisa ab omni individualitate, quæ nec datur, nec dari potest; ergò.

4. Negationes, & privationes, v. g. tenebræ ab intellectu apprehenduntur per modum entis positivi, v. g. per modum nigredinis, cùm tamen à parte rei non sint tales; ergò intellectus dat illis aliquod esse apprehensum, & merè *objectivum*.

5. Inter subjectum, & prædicatum hujus propositionis: *homo est animal*, intellectus concipit relationem, & tamen inter ea, cùm sint realiter idem, relatio dari non potest; ergò facit ens rationis.

6. In actu enuntiativo *Ethnici sunt plures Dij*, cognoscitur, & repræsentatur *pluralitas Deorum*, quæ est Ens impossibile; ergò impossibilia possunt cognosci, ergò datur Ens rationis.

7. In hac enuntiatione: *homo, & equus sunt identificati*, identitas hominis, & equi verè repræsentatur ut objectum; ergò datur objectum impossibile,

bile, & ens rationis. *ant. prob.* quia in omni propositione prædicatum verè repræsentatur ut objectum: sed in dicta propositione *identitas* se tenet ex parte prædicati; ergò.

8. In hac propositione: *verus DEus per suam essentiam excludit alterum DEum, alter DEus* repræsentatur ex parte prædicati; ergò est ens rationis.

9. Qui negat ens rationis, vel intelligit, quod negat, vel non intelligit? si 2dum? imprudenter negat. si 1. ? ergò illud cognoscit, & habet conceptum ejus; ergò facit Ens rationis. *Si dicas:* te intelligere Ens rationis *per dissensum*, non *assensum*, ideò id à te non formari, sed potius illi negari esse.

Contrà est: quia secunda mentis operatio, seu judicium etiam dissentiens supponit primam, seu simplicem terminorum, præcipuè subjecti apprehensionem, ergò qui negat Ens rationis, & ait: *Ens rationis non datur*, debet illud priùs apprehendere; ergò facit Ens rationis.

10. De objecto, quod non datur, non potest haberi opinio, aut scientia:

tia: sed juxta Aa. *Ens rationis* non datur, ergò de eo non potest dari opinio, aut scientia illud non dari.

11. Hic actus Arriani: *Verbum est creatura* non solum exprimit, & repræsentat Verbum, & creaturam, sed prætereà aliquod objectum significatum per tò *Est*, scilicet *identitatem Chimericam*, atqui hæc est *Ens rationis*, quia impossibilis; ergò. *maj. prob. 1.* juxta Aristotelem propositiones contradictoriæ differunt objecto: atqui si ista propositio *Verbum est creatura* non exprimit per li *Est* identitatem Chimericam, nec ista *Verbum non est creatura* distinctionem veram per tò *non est*, non different objecto. ergò non erunt contradictoriæ; hoc est falsum; ergò & illud &c.

Prob. 2. Ideò Arrianus illi propositioni assentitur, quia agnoscit per copulam *est*, exprimi identitatem inter Verbum, & creaturam; ergò &c.

12. Si ens rationis nihil aliud est quàm entia realia falsæ cognitioni, apprehensioni, aut judicio substrata, sequitur, v. g. *alterum DEum* dari à parte rei; quia omnes partes hujus

cognitionis complexæ, scilicet alteritas realis creata, divinitas vera, & ipse actus uniens has partes, dantur â parte rei; ergò & totum illud, nempe *alter DEus*

RESPONSA Aa.

Ad 1. *neg. maj.* quia nil aliud repræsentat, quàm hircum, & cervum, ùt substantes cognitioni falsò conjungenti; quæ omnia tria sunt entia realia.

Ad 2. *neg. maj.* solæ entitates hominis, & leonis ùt objecta repræsentantur, & ad plurimum identitas aliqua realis possibilis in genere, non verò *identitas hominis, & leonis. ad prob.* 1. *neg. conf.* non enim hoc sequitur, sed quòd copula *est* significet illum actum intellectûs intentionaliter uni-entem. 2. *d. c.* exprimit identitatem *intrinsecè receptam* in homine, & leone. *neg.* identitatem realem possibilem in genere, leoni, & homini *extrinsecè* solum, & denominativè applicatam per actum intellectûs. *con.*

Ad 3. *neg. m. & ejus prob.* species enim est prædicatum reale, quia signi-

nificat naturam unam similitudine in multis individuis, quæ datur à parte rei. sensus ergò illius propositionis est: *homo est terminus significans naturam unam similitudine in pluribus individuis.*

Ad 4. d. a. apprehenduntur per modum positivi *conjunctim*, h. e. conjungendò meram illam privationem cum nigredine, neg. *divisim*, h. e. primò apprehendit privationem, seu absentiam lucis, & deinde separatim nigredinem, con. at hîc nullum ens rationis. Si tamen omninò velis, intellectum conjungere nigredinem cum privatione, redibit responsio data ad 2.

Ad 5. 1. Relationem subjecti ad prædicatum dari à parte rei. Ea enim relatio est transcendentalis, & quidem inter naturam specificam, & genericam, quæ utraque à parte rei datur, prædicatur quippe de homine natura animalis una similitudine in pluribus speciebus, non solùm ut contracta ex parte subjecti, sed etiam ut manens universalis ex parte prædicati, & ita subjectum, & prædicatum non sunt omninò idem. 2. Tran-

feat quòd illa relatio nihil sit reale ; sed in hac hypothefi quaero : vel concipiunt Thomiftæ relationem illam ut nihil, & ut *Ens positivum*, vel ut *ens positivum tantum*. 1. fieri non potest, quia implicat eandem rem fimul concipi ut nihil, & ut aliquid : in 2. casu non concipiunt relationem rationis, quæ juxta ipsos est nihil, sed formam aliquam positivam ; ergò non faciunt ens rationis. 3. quòd Th. Th. concipiant relationem realem in genere, & eam applicent per apprehenfionem fubjecto, & prædicato pariter realibus, ergò ille conceptus nihil repræfentat impoffibile, ergò nec ens rationis.

Ad 6. Vel Ethnicus *pluralitatem Deitatis* conjungit ? & fic non concipit Deum, qui effentialiter excludit pluralitatem, vel concipit *pluralitatem* ingenerare, & eam *extrinsecè* applicat Deitati ? & fic concipit pluralitatem : & Deitatem realem ; actus tamen applicativus est falſus, non tamen objectum propoſitionis, ergò nec ens rationis.

Ad 7. *Neg. a. ad prob. d. m. identitas realis* in genere tenet &c. con. m. *iden-*

identitas ficta equi, & hominis. neg. m. etiam hîc *identitas* realis repræsentata ex parte prædicati per falsum iudicium applicatur extrinsecè homini, & equo.

Ad 8. D. a. repræsentatur *alter Deus*, ita ut *alteritas*, & *Deitas intrinsecè* uniantur, neg. ita ut *alteritas* realis solum *extrinsecè* falsa apprehensione applicetur Deitati reali. con.

Ad 9. 1. *Neg. conf.* nam juxta Th. Th. Deus cognoscit entia rationis, & tamen nullum facit; ergò nec nos intelligentes ens rationis, id efficiamus. 2. Intelligimus quid Thomistæ intelligant nomine *entis rationis*, scilicet objectum conceptûs rei impossibilis; sed hunc conceptum rei impossibilis dari posse negamus; unde 3. d. a. qui intelligit ens rationis, illud cognoscit *cognitione reflexâ* super propositionem adversariorum, & *speculativâ*, scilicet quid Th. Th. intelligant per ens rationis. con. *cognitione directâ*, & *practicâ*, h. e. actu concipiente rem impossibilem. neg.

Dices: juxta Aa. ens rationis est impossibile; sed, qui concipit aliquid
im-

impossibile, facit ens rationis; ergò qui concipit Ens rationis *speculativè*, eo ipso facit ens rationis, & illud cognoscit *practicè*.

R. d. m. qui concipit aliquid impossibile *per modum possibilis* facit ens rationis in sententiâ Th. Th. con. qui concipit impossibile *per modum impossibilis*, & *ut impossibile*. neg. m. d. c. ergò qui concipit ens rationis *per modum possibilis*, & *per affirmationem*, facit ens rationis. con. conf. qui id concipit *per modum impossibilis*, *ut impossibile*, & *per negationem* &c. neg. conf. *ad instant. d. c.* debet illud apprehendere *speculativè*, quid scilicet significet ens rationis. con. *practicè* illud efficiendô. neg.

Ad 10 D. maj. non potest dari opinio *affirmativa*, quod detur. con. opinio *negativa*, quod non detur. neg. ma. d. min. n. c. etiam de nihilo demonstrari potest, non habere entitatem realem.

Ad 11. N. maj. *ad prob. 1. d. maj.* differunt objectô *terminativô*. neg. *diversô modô tendendi* in objectum scilicet vel *affirmandô*, vel *negandô*. con.

Ad

Ad prob. 2. neg. ant. sed idè assentitur, quia per actum intellectûs significatum per copulam est, ratio creaturæ extrinsecè solùm applicatur Verbo.

Ad 12. D. seq. sequitur dari à parte rei alterum Deum materialiter, & disjunctim, scilicet alteritatem realem, & Deum. con. formaliter, & unitim, sicut uniuntur extrinsecè per actum intellectûs. neg. a. & conf.

Fundam. precip. Sent. i. Nemo potest repræsentare sibi sive per apprehensionem simplicem, sive per iudicium impossibile instar possibilis (quod est ens rationis) v. g. duas diversas naturas per modum unius, ut hircocervum, privationem lucis, seu umbram per modum nigredinis positivæ, hæc uniendo per intellectum, & qua formaliter disparata identificandô, nam tale ens est implicatorium, seu impossibile, & involvit contradictoria, nemo autem contradictoria, quæ talia concipere, & multò minùs judicare potest non esse contradictoria, nisi deliret; dico: quæ talia, nam contradictoria, vel impossibilia materialiter tantùm, h. e. quæ sunt

sunt contradictoria quidem, sed non sub hac formalitate modò considerantur, utique concipi possunt, id est ita, ut unum *pro alio*, sed non *cum*, & *in alio* identicè intellectui obijciatur, v. g. nigredo pro umbra &c. Atqui hæ sunt species reales, & possibiles; & si non essent *reales*, tamen non efficerent ens rationis *merè objectivum*, sed *subjectivum*, cùm sint in intellectu.

Fundam. Sent. 2. posse intellectum repræsentare sibi *impossibile per modum possibilis*, v. g. identitatem diversarum naturarum, leonis, & hominis &c. non quidem quâ talium formaliter, & *sub ratione duplicitatis*, sed materialiter tantùm, quod sufficit ad ens rationis; nam etiam hoc à parte rei non est possibile; falsum enim est leonem esse hominem, hircum esse cervum &c.

QUÆSTIO VI.

An natura constituatur à parte rei universalis per unitatem similitudinis?

SENTENTIA I. Affirmativa. ita
Eminent. Cardinals Sfondrati cum
Pon-

Poncio *d. 4. log. q. 2. c. 3. contra communem.*

FUNDAMENTA.

1. Universale est unum aptum inesse multis : atqui per unitatem similitudinis in prædicatis essentialibus natura humana, v. g. est à parte rei ante omnem operationem intellectûs una, non numerò, sed similitudine in multis ; ergò universalis.

2. Juxta Aa. ad universale sufficit *similitudo*, & unitas *intentionalis* ; ergò multò magis sufficiet similitudo, & unitas *realis*.

3. Similitudo v. g. inter Petrum, & Paulum datur à parte rei ; ergò etiam constituit universale à parte rei.

4. Aristoteles ait : *similia sunt, quorum qualitas est una* ; ergò similitudinis unitas est vera unitas.

5. Similitudo inter Petrum, & Paulum excludit pluralitatem sibi oppositam, scilicet dissimilitudinem ; ergò est vera unitas.

RESPON-

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. m.* est una unitate *fundamentali*, *impropriâ*, ac necessario *involvente pluralitatem* in ea ratione, in qua est unitas, scilicet in ratione naturæ. *con. m.* unitate *formali*, *propriâ*, & *excludente omnem pluralitatem* in ipso conceptu unitatis (similitudo enim datur inter distincta) & in ratione naturæ. *neg. m.* & *conf.* similia sunt plura, & ideo hæc unitas non sufficit ad universale.

Ad 2. *Neg. conf.* quia in natura ut præcisa ab individuis per intellectum non repræsentantur individualitates, nec illa unitas præcisionis involvit pluralitatem : econtrà natura ut similis in pluribus necessario dicit plura.

Ad 3. *D. c.* constituit universale *formaliter*, & *actualiter* tale. *neg. fundamentaliter*, & *potentiâ* tale, quatenus præbet intellectui fundamentum abstrahendi ab individuis rationem naturæ. *con. conf.*

Ad 4. *D. c.* *Sufficiens* ad universale formale. *neg. insufficiens* &c. *con.*

Ad 5.

Ad 5. D. a. Et simul excludit pluralitatem hominum. neg. secus. con. a. n. c. talis enim requiritur unitas ad universale, ut faciat unum hominem sub ratione hominis, vel saltem non repræsentet pluralitatem positivè, quod planè non facit unitas *similitudinis*, sed solùm *præcisionis*. Etiam binarius hominum excludit pluralitatem sibi oppositam, scilicèt ternarium, quia tamen non facit unum hominem, sed involvit duos homines, ideò non est universale; ergò pariter &c.

SENTENTIA II. Negativa. Ita Communis aliorum Th. Th. & RR. Nominatim P. Mayr *part. 1. D. 3. q. 1. a. 1. n. 491.* & maximè P. Hofer *Promptuar. part. 1. contr. 10.* Vide etiam Amort. *hic Quæst. 5. de univ. n. 13. 31. & 32.*

FUNDAMENTA.

1. Unitas ad universale requisita debet excludere omnem pluralitatem, etiam numericam; sed unitas similitudinis pluralitatem numericam adeò non excludit, ut etiam essentialiter eam involvat; ergò &c. *M. prob. ex*

E

una-

unanimes consensu Auctorum, qui non tantum laborare debuissent pro inveniendâ hujusmodi unitate, compossibili cum multiplicitate, nisi quaesivissent talem unitatem, quæ in ratione unitatis excluderet pluralitatem.

2. Unitas similitudinis in se non est magis unitas, quam pluralitas; ergo non est vera unitas. *Ant. prob.* Natura fit una, & indivisa per definitionem; ergo sicut definitio est indifferens, ut fiat, vel non fiat, ita, & unitas naturæ est indifferens, ut fiat talis, vel non fiat. &c.

3. Si universale fit tale per unitatem similitudinis, sequitur, quod possim de Petro prædicare naturam Pauli: sed hoc est absurdum, ergo. *Prob. maj.* quia totum universale, h. e. tota natura debet posse prædicari de quovis individuo; sed universale similitudinis involvit, v. g. etiam naturam Pauli ut similem naturæ Petri; ergo:

4. Unitas similitudinis est solum fundamentalis, non formalis; sed hæc solum habetur per præcisionem intellectus.

5. Unum

5. Unum singulare per aliud singulare non fit universale; ergò nec per unitatem similitudinis.

6. Universale debet esse *proximè aptum* ad prædicari de multis; sed tale non est, nisi per intellectum, qui prius debet naturam apprehendere ut multis inexistentem; ergò.

7. Ad universale requiritur, ut in ea ratione, in qua est unitas, detur etiam pluralitas, v. g. in ratione hominis; sed hoc non accedit in universali similitudinis; quia non obstante similitudine etiam in ratione naturæ, semper est pluralitas plurium individuum.

8. Exercitus non est universale, licèt sit unus exercitus, & multos includat milites, quia id, quod est unum, nempe exercitus non est aptus inesse singulis militibus, aut prædicari de *singulis*; ergò etiam plures naturæ singulares, etsi sint una natura similitudine, & plures numerò, non erunt natura universalis, quia id, quod est unum, nempe plures naturæ non sunt, nec possunt esse in *singulis*.

9. Numerus binarius non est universalis; ergò nec natura similis in pluribus.

10. Petrus, & Paulus sic erunt idem uni tertio scilicèt naturæ universali; ergò etiam erunt idem inter se.

11. Genus, species &c. sunt aliquid *secundò Intentionale*; ergò non dantur à parte rei.

12. Similitudo inter Petrum, & Paulum est singularis, ergò non facere universale.

RESPONSA Aa.

Ad 1. D. M. Debet excludere pluralitatem *oppositam* illi unitati, scilicèt dissimilitudinem. con. M. etiam *non oppositam*. neg. M. D. etiam m. n. c. universale potius debet involvere plura non *dissimilia*, sed *similia* in prædicatis essentialibus.

Ad 2. D. a. quàm pluralitas *numerica*. con. quàm pluralitas *dissimilitudinis*. neg. in ratione similitudinis ergò in se, & per se est vera unitas. *Ad prob.* D. a. fit indivisa per definitionem *indivisione præcisivâ*, & per intellectum con. *indivisione reali* similitudinis, & à

*parte rei. neg. vel : per definitionem
objectivam. con. formalem. subd. in intel-
lectu. con. à parte rei. neg.*

Ad 3. *D. M. naturam Pauli ean-
dem numerô. neg. similitudine*, ut sensus
sit: Petrus habet naturam similem na-
turæ Pauli. *con. ad prob. D. M. totum
universale , & totaliter*, h. e. tan-
quoad *connotatum*, quàm quoad *significa-
tum principale*, & *in recto. neg. partialiter*,
& *secundùm significatum principale tantùm*
con. M. D. m. n. c. Natura ergò
Petri ut una similitudine cum natura
Pauli duo dicit. 1. *unum in recto*, sci-
licet *significatum principale*, h. e. se-
ipsam. 2. Alterum *in obliquo* scilicet na-
turam Pauli tanquàm *connotatum*, &
terminum. Quando ergò prædico
naturam de Petro, prædico totam na-
turam, sed non *totaliter*, sed secun-
dùm *significatum tantùm principale*, con-
notando naturam Pauli tantùm *in obli-
quo*, ut sensus sit: *natura Petri est simi-
lis naturæ Pauli*; imò dici potest etiam
naturam Pauli prædicari de Petro,
non *identitate*, sed *similitudine*.

Ad. 4. *D. a. Absolutè , & reipsâ*
est solùm *fundamentalis*; *neg. Com-*

parativè ad intellectum, cui præbet fundamentum concipiendi naturam ut similem. con. a. n. c.

Ad 5. *D. a.* Non fit universale in ipsa *ratione singularitatis*. con. in *ratione natura similis*. neg. Deinde quodvis singulare habet *inchoatam, & imperfectam* aptitudinem, ut per alterum singulare (vel actuale, vel possibile) habens similem aptitudinem in ratione universalis possit *consummari*, perfici, & *compleri*.

Ad 6. 1. *Neg. m.* quia in definitione nil dicitur de aptitudine *proxima*; sufficit ergò *remota*. 2. *d. prob. m.* ita, ut illa apprehensio sit *constitutum proximum* in ratione universalis. neg. ita, ut solum sit conditio *sine qua non*, seu applicatio ipsius universalis in esse jam constituti ad prædicationem actualem. con.

Ad 7. *Neg. m.* quia etiam in nostra sententia etiam in ratione hominis habetur *unitas similitudinis*, & *pluralitas numerica*; sicut in universali præcisionis habetur *unitas præcisionis*, & *pluralitatis à parte rei*, seu numerica.

Ad 8.

Ad 8. *Neg. conf. & parit.* quia exercitus nullô modô est in *singulis* militibus ; at naturæ Petri , & Pauli , v. g. sunt in Joanne saltem *similitudine* ; & in omnibus tribus est natura una *similitudine*. *Disparitas* ergò est 1. quia exercitus dicit, & habet unitatem *ordinis*, non *similitudinis*, adeoque non per modum *unius*, sed per modum *collectionis*. 2. quia exercitus est unum totum *integrale*, & *ordinate*, non *formale*, seu totum *potestativum*, continens sub se inferiora, eorumque singulis applicabile &c. 3. quia *ratio exercitus* non subsistit in uno, vel altero milite, ut *natura universalis*.

Ad 9. *Neg. conf. & parit.* quia non *tota ratio binarij* in utraque unitate reperitur ; secùs est in *natura universalis*, quæ tota est in omnibus individujs, & de singulis prædicatur ; quin hæc *numerica pluralitas* repugnet unitati *similitudinis*, cùm in omnibus individujs sit una *similitudine*.

Ad 10. *D. a.* Erunt idem uni tercio *incommunicabili*, & *numerico*. *neg. a. comunicabili*, & uni per unitatem *similitudinis*. *con. a. d. c.* ergò sunt

idem inter se *numerô*, neg. *similitudine*,
con. conf.

Ad 11. *D. a.* Sunt aliquid *secundò intentionale in representando*. con. a. *in essendo*. neg. a. & conf. quòd natura sit universalis est *primò intentionale*; quòd sic *denominetur*, & in intellectu *representetur*, est *secundò intentionale*.

Ad 12. *D. a.* Est singularis, *ut quod*, h. e. est unica similitudo. con. a. *ut quò*, h. e. ita una, ut ea, quæ sunt similia reddat singularia. neg. a. & conf.

Fundam. præcip. Sentent. 1. 1. unitas ad universale requisita non debet excludere pluralitatem numericam, sed solùm pluralitatem *oppositam*, h. e. *dissimilitudinis*; ergò unitas similitudinis est sufficiens; *quia* sic natura est una realiter, & multiplex *numerô*. 2. Unitas similitudinis est vera *formalis* unitas &c.

Fundam. Sent. 2. 1. Unitas ad universale requisita debet excludere pluralitatem numericam; aliàs hæc unitas non erit magis unitas, quàm pluralitas; involveret enim plura &c. 2. Unitas similitudinis non est *formalis*
lis

lis unitas , sed solum *fundamentalis* ,
præbens intellectui fundamentum na-
turam concipiendi , ut unam. ergo
non facit universale *formale*.

QUÆSTIO VII.

*An Universale maneat in actuali
prædicatione?*

SENTENTIA I. Affirmans. ita
Conimbricenses *hic q. 6. a. 4.* Mau-
rus *lib. 1. q. 35.* Semerij *hic d. 3. q.*
8. a. 1. & 2. Cajetanus *de ente , &*
essentia c. 2. Maijr *part. 1. d. 3. q. 1.*
a. 5. n. 530. ubi unâ cum Conimbric.
l. cit. ait , hanc assercionem esse co-
munioem inter Auctores, licet eti-
am opposita non destituatur suâ au-
ctoritate. Eandem sententiam defen-
dunt Babenstuber *hic d. 3. a. 8.* ci-
tans Goudin, Morfack, Ruedorffer ;
quos sequuntur alij.

FUNDAMENTA.

1. In hac propositione : *Petrus est*
homo , prædicatum *homo* significat na-
turam communem, quia repræsen-
tat naturam sine omni singularitate;

E 5

er-

ergò prædicatur de Petro natura universalis. *m. prob.* illa enim propositio solum affirmat Petrum habere humanitatem, seu esse hominem; non verò *explicitè* dicit esse *hunc*, vel *determinatum aliquem* hominem; ergò repræsentat naturam sine singularitate.

2. Hæcceitas non includitur in essentiali, & objectivo conceptu naturæ specificæ, sed est huic aliquid accidentale, & merè *extrinsecum*, ergò licet *ex parte subjecti* in actuali prædicatione exprimatur hæcceitas; *ex parte prædicati* tamen natura communis per hæcceitatem *intrinsecè* non contrahitur.

3. Anima licet *physicè* uniatur materiæ primæ, propterea tamen non fit *intrinsecè* materia: ergò etiam licet natura specifica in actuali prædicatione *Logicè*, & intentionaliter uniatur hæcceitati, propterea non fit *intrinsecè* hæcceitas! ne amittet suam universalitatem.

4. Actualis prædicatio est intentionalis unio prædicati cum subjecto; ergò, cum omnis unio debeat dari inter distincta, etiam aliud debet ex-
pri-

primi per subiectum scilicet hæc-
ceitas , & aliud prædicatum , nimirum ,
natura communis.

5. Universale est *unum aptum prædi-
cari de multis* ; ergò quando *actus* præ-
dicatur , non amittit suam prædica-
bilitatem de pluribus , aut universa-
litem ; quia actus non tollit poten-
tiam.

6. Natura *in statu reali* , licet sit
contracta cum Petro , ejusque hæc-
ceitate , est tamen universalis , quia
similis alijs ; ergò etiam *in statu inten-
tionali* licet per prædicationem unia-
tur Petro , erit tamen universalis ,
quia sensus illius propositionis est :
*Petrus est ens habens sibi identificatam na-
turam humanam similem alijs*.

7. In hac propositione Paulus est
homo fit prædicatio superioris de in-
feriori , & non æqualis de æquali , a-
liàs propositio esset *identica* ; atqui
prædicatum superius est universale ;
ergò &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. a.* Repræsentat enim
naturam ut intrinsecè contractam per
hæc-

hæcceitatem; ergò unà cum hæcceitate. *ant. patet*, quia in actuali prædicatione concipitur essentialis indentitas prædicatum inter, & subiectum. ergò. *ad prob. d. a.* non dicit *explicitè* esse determinatum hominem. *con. implicitè.* neg.

Ad 2. *D. a.* Non includitur in conceptu essentiali naturæ *in communi* spectatæ. *con. a.* naturæ *prædicatæ*, & per *prædicationem individuata*. neg. *a.* natura, ut sic, non involvit hæcceitatem; at natura, cum per actualem prædicationem individuo alicui unitur, etiam repræsentatur ut conjuncta hæcceitati, consequenter ut singularis, non universalis: ad id quod dicitur *in cons.* resp. quòd ille, qui concipit hæcceitatem ex parte subiecti, etiam id faciat ex parte prædicati; quia affirmans aliquid debet concipere identitatem inter subiectum, & prædicatum ut contractum ad individuum.

Ad 3. *Neg, cons. & parit.* quia unio animæ cum materia est *physica*: unio autem naturæ, v. g. cum Petro est *logica*, & *intentionalis*, quæ fit per intellectum: eo ipso ergò quòd intellectus naturam concipiat ut unitam

Petro, concipit eam ut singularizata, & contracta; ergo ipsum prædicatum intrinsecè repræsentat singularitatem.

Ad 4. Dico, quòd in actuali prædicatione ex parte subjecti exprimitur singularitas, ex parte prædicati præter singularitatem etiam ratio naturæ prædicatæ, & sic adhuc fit distinctorum unio.

Ad 5. *D. a.* Est aptum prædicari *prædicatione universali.* neg. *prædicatione singulari.* con. quando enim natura per prædicationem actu contrahitur ad certum individuum, tunc ut sic contracta non amplius potest prædicari de alijs; ergo nec manet universalis.

Ad 6. *Neg. conf.* quia in *statu intentionali* in ipsa propositione non exprimitur illa similitudo cum alijs; ergo nec prædicatur natura ut universalis: unde negatur propositionis illum esse sensum: est verò iste: *Petrus est ens habens naturam humanam.*

Ad 7. *D. M.* Est prædicatio superioris *reduplicativè* talis, quæ superius est, neg. *specificativè* talis, & non quæ superius est, sed quæ contractum est ad in-

ferius. cōn. M. d. m. & neg. cōf. quia illud prædicatum superius prædicatur ut contractum ad subiectum, ideò non prædicatur ut universale. Nec tamen ea propositio est identica, quia ex parte prædicati præter singularitatem significatur ratio naturæ.

SENTENTIA II. Negans. Ita P. Renz. *hic a. 3. fol. 299.* & Scotus citatus à Conimbric. *q. 6. a. 4.* & teste P. Renz. communior Th. Th.

FUNDAMENTA.

1. Natura per actualem prædicationem contrahitur cum subiecto singulari; ergò non manet abstracta ab inferioribus, nec universalis.

2. Idem indivisibilis actus cognosceret naturam sine singularitate ex parte prædicati, & naturam cum singularitate ex parte subiecti; ergò idem actus esset *clarus*, & *obscurus*.

3. In hac propositione: *Petrus est homo*, li *homo* repræsentat differentiam numericam, quia repræsentat naturam, ut conjunctam Petro. ergò.

4. Materia 1. unita formæ non habet aptitudinem *proximam*, ut alteri for-

formæ uniatur; ergò nec natura unita prædicationem alicui singulari habet ampliùs aptitudinem proximam, ut possit prædicari de alio singulari, ergò non manet universalis.

5. Paries etsi ex sua essentia non includat albedinem, si tamen actualiter ei uniatur albedo, non ampliùs manet *non albus*; ergò etiam natura licèt in suo conceptu objectivo non dicat singularitatem, si tamen ei per actualem prædicationem conjungatur singularitas, non ampliùs manebit *non singularis*, ergò nec universalis.

6. Natura per actualem prædicationem dividitur in plura; ergò non ampliùs manet una, nec universalis..

7. Prædicata imitantur per subjecta: sed in hac propositione: *Petrus est homo*, subjectum est singulare; ergò & prædicatum.

8. Inter subjectum, & prædicatum propositionis affirmativæ debet esse identitas; sed inter subjectum singulare, & prædicatum universale non potest esse identitas; ergò in hac propositione *Petrus est homo*, prædicatum non est universale.

9. Præ-

9. Prædicatum dictæ propositionis, vel significat omnes homines; & sic Petrus erit *omnis homo*, vel hominem universalem; & sic Petrus erit *homo universalis*: vel hominem individuum; & sic non erit *prædicatum universale*.

R E S P O N S A Aa.

Ad 1. D. a. Contrahitur *extrinsecè*, h. e. prædicatur de ente singulari *con. intrinsecè*, quasi natura ex parte prædicati concipiatur cum aliqua singularitate tanquàm, *intrinsecò* naturæ *constitutivo*. neg. a. d. c. Non manet abstracta *ex parte subjecti*. con. *ex parte prædicati*, neg. singularitas enim non ingreditur conceptum objectivum naturæ, & sic ex parte prædicati natura manet abstracta, quia non repræsentat singularitatem.

Ad 2. D. a. Idem tam *virtualiter*, quàm *formaliter* indivisibilis actus; neg. a. *formaliter* indivisibilis, & *virtualiter* multiplex. con. a. d. eodem modo *conf. vel per ordinem ad idem objectum*. neg. *per ordinem ad diversa objecta*. con.

Ad 3.

Ad 3. Vel *neg. a.* vel *D. a.* Homo repræsentat differentiam numericam *intrinsecè*, & *principaliter*, *neg. extrinsecè* tantùm, & *minus principaliter*, tr. neque enim in hac propositione: *Petrus est homo*, intendimus affirmare, Petrum esse *hunc hominem*; sed solùm, eum habere naturam humanam.

Ad 4. *N. conf. & parit.* Materia informata caret dispositionibûs necessarijs ad aliam formam; ergò non est proximè apta: natura universalis, etiam cùm actu prædicatur, *intrinsecè* non dicit singularitatem; ergò est proximè apta.

Ad 5. *D. a.* paries &c. non manet *non albus extrinsecè*, con. *intrinsecè*, & in sua entitate, *neg. a. d. conf.* ergò etiam natura &c. Non manebit non singularis *extrinsecè*, & *ex parte subjecti*. con. *intrinsecè*, & *ex parte prædicati*, *neg. conf.*

Ad 6. 1. *Neg. ant.* quia in hac propositione: *Petrus est homo*, tota natura humana prædicatur de Petro secundùm omnia prædicata essentialia. 2. *D. a.* Dividitur in plura *numerò ex parte*

te subjectorum, con. in plura similitudine, & ex parte prædicati, neg.

Ad 7. D. M. Limitatione se tenente ex parte subjecti. con. Limitatione se tenente ex parte prædicati. neg. Si dicas limitari ipsam naturam prædicatam, *Dist. intrinsecè. neg. extrinsecè. con.*

Ad 8. D. M. Debet esse identitas *realis*, ut scilicèt prædicatum, & subjectum à parte rei sint idem, saltem secundùm id, quod prædicatum dicit *in recto*, con. *formalis*, ut prædicatum, & subjectum idem dicant *explicitè*, neg. M. d. m. n. conf.

Ad 9. Dico 1. Significari omnes homines non *extensivè*, & quoad prædicata *individualia*, sed *intensivè*, & quoad prædicata *essentialia*, eadem *similitudine* in omnibus, & sic Petrus est omnis homo *intensivè*, & *similitudine*.
2. Significari hominem universalem *in Concreto*, non ipsam universalitatem *in abstracto*, seu ipsum *statum universalitatis*.

Fundam. præcip. Sent. 1. Hoc prædicatum: Homo, non repræsentat singularitatem, sed solam naturam *specificam*, quia singularitas non includitur

tur

tur in conceptu objectivo naturæ specificæ, ergò licèt *extrinsecè*, & *ex parte subjecti* contrahatur natura communis in actuali prædicatione, non tamen contrahitur *intrinsecè*, h. e. hæc-
ceitas non fit de conceptu essentiali naturæ.

Fundam. Sent. 2. In actuali prædicatione prædicatum repræsentat naturam ut identificatam subiecto singulari, nam subiecta *limitant* prædicata; ergò ut singularem, ergò non manet universalis.

QUÆSTIO VIII.

An Genus metaphysicè acceptum possit conservari in unica specie, aliâ impossibili?

SENTENTIA I. Negans. Ita D. Thomas 1. post lect. 12. & Communiter Th. Th. Cardl. de Aguirre. P. Renz. Vischl. Reishl. Mayrhauser. Oberhauser. Babenstuber. Goudin. *hic. p. 1. q. 2. a. 5.* Wenzl *hic contrav. 4. q. 1. n. 33. & seqq.* & alij, quos citant, & sequuntur Calaguritanus *tr. 3. d. 10. c. 3.* & Complut. *D. 6. q. 2. n. 21.* & est communis inter omnes.

FUNDAMENTA.

1. Totum potentiale, quale est genus, per plures species contrahibile non potest salvari respectu unius speciei; ergò nec genus. *Ant. prob.* ratio totius non potest salvari in unica parte; sed totum potentiale respectu unius speciei, aliâ implicante, habet solùm unam partem suæ potentialitatis; ergò &c.

2. Implicante altera specie, v. g. animal non esset gradus communis pluribus, nec superior, & latiùs patens, quàm prædicatum differentiale, v. g. rationale; ergò non esset genus. *Ant. quoad 1.* patet, quia imperceptibile est, aliquid esse commune pluribus, si plura non sint possibilia. *Quoad 2. prob.* quia in dato casu omne animal esset rationale, & omne rationale esset animal, ergò essent convertibilia, æquè latè paterent, consequenter genus non esset aliquid magis commune per ordinem ad minus communia.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant.* quia implicante omni brutô prædicatum genericum animal verè conservaretur in homine : hic enim maneret animal. *ad prob. D. M. ratio totius actualis &c.* con. *Potentialis*, subd. si illud totum non sit *ex se* saltem multiplicabile con. si *ex se*, quantum est ex parte generis sit multiplicabile, & participabile à pluribus speciebus. neg. M. D. m. & neg. conf. sufficit ergò alteram speciem esse possibilem quantum est ex parte generis &c.

Ad 2. *Neg. ant.* quia illud animal *in se* esset ita constitutum, ut existente, & possibili altera specie, de illa prædicari posset, ergò *ex se* saltem esset prædicatum superius, & communius.

SENTENTIA II. Affirmans. Ita quidam à Complutensibus. *D. 6. q. 2. n. 13.* & Calaguritano citati.

FUNDAMENTA.

1. Implicante altera specie genus, v. g. animal fervaret omnia, & eadem

dem prædicata, ergò maneret immutatum, & genus sicut modò.

2. Daretur definitio hominis, in qua *animal* est genus, ergò.

3. Hæc prædicatio *homo est animal*, non esset identica, sed formalis: atqui prædicatio formalis est prædicatio superioris de inferiori; ergò *animal* esset adhuc quid superius, ergò genus. *Confirm.* animal posset poni in prædicamento super hominem, ergò ut superius.

4. Animal posset adhuc concipi ut quid potentiale determinabile per rationale; ergò.

5. Animal *ex se*, & quantum est ex parte sua haberet aptitudinem recipiendi alteram speciem si esset possibilis.

6. Vasculum aliquod vacuum etiam omni impletivo repugnante, verè tamen esset implebile, & haberet potentiam recipiendi liquorem aliquem; ergò etiam animal, etiam repugnante altera specie, habebit *ex se* potentiam illam recipiendi.

7. Quomodò ergò in dato casu animal prædicaretur de homine?

8. Potentialitas materiæ cœlestis conservatur in unica forma, ergò & potentialitas generis.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. a.* eadem prædicata *physica*, v. g. in animali vivens, & sensitivum, con. *metaphysica*, h. e. rationem totius potentialis, & generis, neg. ant. *D. c.* maneret genus *physicè* acceptum, con. *Metaphysicè* acceptum, neg. conf.

Ad 2. *D. a.* Definitio hominis *essentialis*, & *Logicè* bona, neg. non enim constaret genere proximo, quia animal non esset genus: *descriptiva*, & *physicè* bona, con.

Ad 3. *Neg. min.* neque enim necesse est in prædicatione identica prædicatum esse quid *superius*, sed sufficit si ratione saltem distinguatur à subiecto. Itaque etiam prædicatio formalis potest esse *aqualis de æquali*, ut si dicam: *homo est rationalis*.

Ad confirm. D. c. ut superius *superioritate magis extensa*, & latius patente quàm homo, seu *superioritate propriè dicta*, neg. *impropriè dicta*, quatenus ef-

set quid *minùs actuale*, & *potentialius perficibile* adhuc per rationale. con.

Ad 4. *D. a. Potentialitate respiciente plures differentias perficientes neg. potentialitate respectu unius tantum differentia*, con.

Ad 5. *Neg. ant.* Quia animal ut est genus, est quid merè *potentiale*, nec est radix multiplicationis, quia ergò altera species implicaret, animal non esset ejus receptivum, cum non detur potentia ad impossibile; ad plurimum esset receptivum plurium individuatorum, non autem specierum, quia in illa hypothese haberet solum aptitudinem, & à Deo esset creatum cum aptitudine ad recipiendam unicam speciem, scilicet rationale.

Ad 6. *C. a. n. c. & parit.* Disparitas est, quia vasculum illud cum sit aliquid *physicum*, & potentia *physica*, haberet omnia requisita *physica*; esset enim *vacuum*, *reale* &c. econtra genus est aliquid *metaphysicum*, totum *potentiale*, & potentia *metaphysica*, essentialiter requirens plures differentias, velut partes suas contractivas; ergò his
re-

repugnantibus non erit totum *potentiale superius*, nec dabitur genus *metaphysicè* acceptum.

Ad 7. Dico prædicaretur de individuis per modum differentiæ *specificæ inadæquata*, quæ unâ cum rationali constitueret unam speciem *adæquatam, ex constantem vivente*, velut genere, & *animali, ac rationali* tanquam duabus specificis differentiis *inadæquatis*.

Ad 8. *Neg. parit.* Quia materiacelestis non est, nisi unius formæ capax, & ad unam tantum dicit ordinem, ut tenent Philosophi communius, adeoque habet solum *potentialitatem actuationis*, & *informationis*, explebilem per unam formam: e contra genus ex sua essentia est totum *potentiale*, & requirit plures species saltem possibiles, & dicit *potentialitatem contrarietatis*, & *extensionis* ad plures differentias, ergo cum respectu ad unam tantum conservari non potest.

Fundam præcip. Sent. 1. Genus, v. g. animal implicante specie altera *ex se* non est aptum, ut sit in pluribus,

quia *ex se* est merè *potentiale*, nec est *radix multiplicitaris*, seu *communicatio-*
nis, neque datur *potentia ad impossibile*,
 plures autem species supponuntur
 impossibiles. ergò non esset *totum po-*
tentiale, nec genus &c.

Fundam. Sent. 2. Genus, seu ani-
 mal *ex se* saltem est aptum, ut sit in
 pluribus, & *ex se* esset, & maneret
determinabile, & communicabile, etiam
 implicantibûs speciebûs. ergò.

QUÆSTIO IX.

De Universali Angelico,

seu

*An species prædicabilis ut universalis salvari
 possit in unico individuo?*

SENTENTIA I. Species prædica-
 bilis, & ut universalis positivè, potest
 salvari in unico individuo, pluribûs in-
 dividuûs repugnantibûs. ita Thomistæ
 plurimi. nominatim Joann. à S. Tho-
 ma q. 8. a. 3. Mailhat d. 2. f. 3. §. 3.
 Vischl d. 3. q. 2. a. 3. Goudin hîc q. 2. a. 6.
 Salemitani in harmonia Eroth. 2. Theor.
 2. f. 2. n. 206. Complutenses d. 6.
 q. 4.

q. 4. n. 39. ubi plures citant, & ex Gallego, & Sanch. addunt, esse omnium discipulorum D. Thomæ, nec censendum esse Thomistam, qui oppositum senserit.

FUNDAMENTA.

1. Natura angelica potest concipi sine singularitate (est enim virtualiter ab ea distincta) & ut sic est apta inesse multis individuis; ergò positivè universalis. *a. prob.* si non esset apta, esset propter repugnantiam individuum; atqui hæc se tenet tantum ex parte individuum, non naturæ specificæ; ergò hæc ex se est communicabilis pluribus.

2. DEus est infinitus in se, licet effectus infinitus repugnet, quia repugnantia tantum se tenet ex parte effectuum: forma sigilli quantum est de se, est apta inesse multis, & si non sit actu apta, id non redundat in ipsam, sed in defectum materiæ, auri, ceræ, æris &c. ergò etiam natura angelica in se est communicabilis pluribus, quod verò in actu 2. non possit communicari pluribus, ex defectu individuum est.

3. Ideò

3. Ideò genus non salvatur in unica specie, quia communicabilitatem non *ex se*, sed à pluralitate specierum habet; ergò à contrario, cùm species communicabilitatem habeat *ex se*; quia est totum actuale, non ab individuis, non requiritur pluralitas *absolute* possibilis individuorum, sed sufficit *conditionate* possibilis, quibus individuis natura specifica ex se semper est communicabilis.

4. Sola singularitas impedit actua-lem communicabilitatem naturæ angelicæ; ergò si hæc concipiatur ut præcisa à singularitate, erit communicabilis quantum est *ex se*.

RESPONSA Aa.

Ad 1. 1. d. c. Est universalis *logice* neg. ad universalitatem logicam enim requiritur, ut natura illa respiciat plura *positive*, quod fieri hîc non potest, cùm individua plura supponantur implicare: est universalis *materialiter*, & *metaphysicè*, ut dicit merè *non repugnantiam* essendi in multis. con.
2. D. a. Est apta *negative*, & *remote*, con. *positive*, ac *proximè*, h. e. actu-
possi-

positivè concipitur cum ordine ad plura individua impossibilia. neg. ant. & conf. 3. d. a. potest concipi sine singularitate *explicitè non concepta*. con. etiam *implicitè non concepta*. neg. quia irreceptibilitas angeli in materia est radix individuationis, & implicitè pertinet ad ipsam naturam specificam angeli, & in ejus conceptu objectivo involvitur; ergò ipsa ratio specifica angeli in se continet *positivam repugnantiam* ad pluralitatem individuorum; ergò nec *ex se* est apta multiplicari, nec illa repugnantia se solùm tenet ex parte individuorum. ex quo *patet ad prob.*

Ad 2. *Neg. parit.* quia sigillum ex se est aptum ad imprimendam figuram; at natura angeli, nec *ex se* quidem est apta multiplicari, quia in suo conceptu objectivo, & implicito essentialiter involvit irreceptibilitatem, & repugnantiam saltem *radicalem* plurium individuorum, & exigentiam unius solùm individualitatis. *nec dicas* in conceptu formali angeli non importari, aut exprimi ipsam singularitatem, sed solùm prædicata specifica;

ca ; hæc enim vera sunt de conceptu *explicito* , at non *implicito*.

Ad 3. *Neg. suppos. conf.* quòd scilicèt species communicabilitatem habeat ex se ; nam natura Angeli tanquam *immaterialis per se subsistens completè essentialiter* involvit radicalem repugnantiam principij individuantis , h. e. materiæ quantitate figillatæ ; sine qua pluralitas individuorum dari non potest.

Ad 4. *Neg. ant.* Quia etiam *immaterialitas* , & *irreceptibilitas* naturæ Angelicæ in materia impedit ejus multiplicationem , quia omnis individuatio oritur à materia , velut à principio individuationis , cùm ergò natura Angeli in materia sit essentialiter irreceptibilis ; etiam erit *ex se* immultiplicabilis.

SENTENTIA II. Natura , cujus plura individua solo numero distincta implicant , non potest concipi ut positivè universalis. Ita Card. de Aguirre , *D. 20. logic. n. 11.* illustr. Anton. Perez. P. Babenstuber *d. 2. a. 3. n. 14.* Ortiz. *tr. 3. conf. 4.* Suarez *met. d. 5. s. 2.* Hurtado *d. 3. s. 3. P.*

3. P. Renz *hic* q. 7. a. 4. fol. 342.
& alij plurimi tum R.R. tum Th. Th.

FUNDAMENTA.

1. Natura Angeli nequit concipi sine singularitate; ergò ut concepta est immultiplicabilis, consequenter nec universalis. *ant. prob.* natura Angeli nequit concipi sine irreceptibilitate, & carentiâ materiæ, cum irreceptibilitas sit de essentia formæ spiritualis completæ per se subsistentis; ergò etiam non potest concipi sine singularitate, quæ oritur ex irreceptibilitate.

2. plura individua sunt impossibilia; ergò natura angelica non est communicabilis pluribus.

3. Si natura angelica est universalis, quia *ex se* ei non repugnat multiplicari, erit solum universalis remote, & per *non repugnantiam*; non verò *positive*, positivè plura respiciendo. ergò.

4. Termino non existente non datur relatio formalis, ergò multò magis implicantibus pluribus individuis natura ad ea comparari non potest.

5. Uni-

5. Uuiversale debet esse commune pluribus, & superius; ergò species respectu unius individui non est universalis.

6. Angeli natura essentialiter caret materiâ, & in se continet radicem individuationis; ergò ex sua natura est immultiplicabilis.

Confirm. Irreceptibilitas in materia est causa individuationis; ergò natura angelica essentialiter irreceptibilis est essentialiter singularis.

7. Natura Angeli est solùm conditionatè communicabilis pluribus, ergò solùm conditionatè universalis.

8. Natura Divina non est positivè universalis, licet concipiatur sine singularitate, ergò nec natura angelica &c.

9. Multitudo est de essentia universalis; ergò.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *N. a. ad prob. d. a.* nequit concipi sine irreceptibilitate, & carentiâ materiæ, ut est constitutiva speciei, & naturæ immaterialis con. ut irreceptibilitas est ratio individuativa suppositi, neg.

neg. a. & conf. immaterialitas ergò in Angelo duo præstat. 1. constituit speciem, 2. individuatur naturam. Licet ergò Angeli essentia specifica nequeat concipi finè immaterialitate ut *constituente* speciem; potest tamen sine ea concipi ut *individuante*; ergò etiam sine singularitate; sicut ens materiale nequit concipi sine materia ut constitutivo intrinseco, potest tamen finè ea concipi ut principio individuationis.

Ad. 2. 1. d. a. sunt impossibilia *absolutè*. con. *conditionatè*. neg. a. & conf. 2. d. c. quantum est *ex se*. neg. quantum est *ex parte individuorum* con. conf.

Ad. 3. neg. *seq.* quia positivè respicit plura *conditionatè* possibilia; & quia universale positivum nil aliud est, quàm *unum aptum inesse multis*, hoc autem nil aliud dicit, quàm nullam habere repugnantiam, quin possit esse in pluribus; ergò per hanc non repugnantiam species à parte rei constituitur proximè universalis *metaphysicè*; & si actu concipiatur hæc non repugnantia, etiam *Logicè*.

Ad 4. 1. responderet M. Joannes à S. Thoma, naturam angelicam actu attingere *unum* individuum *positivè*, & plura *non repugnanter*, & hoc sufficere ad relationem intentionis Logicæ; sicut relatio Patris si filius sit unus, unum filium attingit *positivè*, & plures *non repugnanter*, ut si plures darentur, eos attingeret. 2. *d. c.* non potest comparari ad individua *conditionatè* possibile, neg. secùs, con. vel 3. *d. c. aliter*: ad individua *rationis*. neg. *realia*. con.

Ad 5. *D. a.* communicabilitate, & superioritate *intrinseca*, & *ex se*. con. *extrinseca*. neg.

Ad 6. *D. a.* habet in se radicem individuationis *realiter*, & *à parte rei*. con. *ut concepta sine immaterialitate* quatenùs hæc est radix individuationis, neg. etsi concipiam in Angelo carentiam materiæ, & irreceptibilitatem in ea, *ut hæc conduit ad rationem spiritualitatis*, non propterea concipio radicem, & causam individuationis, quia *ut sic non est radix individuationis*.

Ad

Ad Confirm. D. a. irreceptibilitas
ut præcisè est constitutiva speciei est causa
 &c. neg. *ut est individuativa suppositi,*
 con. a. n. c. vide Joannem à S. Tho-
 ma q. 8. a. 3. & Goudin hïc. q. 1. a. 4.
 fol. 144.

Ad 7. D. a. Est conditionatè commu-
 nicabilis *ex parte sui.* neg. *ex parte in-*
dividuoum con. a. n. conf. sic DEUS
 est absolutè infinitus in operando ,
 licèt ex parte effectuum repugnet in-
 finitas , quia non repugnat ex parte
 DEI.

Ad 8. Neg. parit. 1. Quia DEO
ex parte natura repugnat multiplicabi-
 litas , ergò ex parte naturæ non po-
 test positivè concipi ut ex se multi-
 plicabilis:at in Angelo ex parte naturæ
 præcisæ à singularitate non apparet
 hujusmodi repugnantia, sed potius ap-
 titudo ad multiplicationem. 2. natu-
 ra DEI concepta sine singularitate
 non potest concipi ut contrahibilis
 per individua , cùm sit actus purus,
 excludens omnem potentialitatem ;
 benè autem potest ita concipi natu-
 ra Angeli ; ergò hæc, non illa , est
 universalis.

Ad 9. *D. a. intrinseca*, h. e. multiplicabilitas naturæ *ex se* con. *extrinseca* ex parte individuorum, subd. *absolutè* possibilis, neg. *Conditionatè* possibilis. tr. a. n. c.

Fundam. præcip. Sent. 1. Natura Angelica licèt concipi non possit sine immaterialitate prout hæc speciem constituit, & essentiam angelicam, potest tamen sine ea concipi, prout constituit individuationem; ergò potest concipi sine singularitate, & consequenter ut communicabilis pluribus. *item.* natura specifica *ex se* est communicabilis, & radix communicabilitatis, saltem *conditionatè*, si dentur individua, *aut sint* possibilia.

Fundam. Sent. 2. Natura Angelica non potest concipi sine immaterialitate; sed hæc est ipsa individuatio, ergò non potest concipi sinè individuatione. *item* natura specifica angelica *ex se* non est communicabilis, & multiplicabilis, quia excludit materiam, à qua habetur individuatio.

QUÆ-

QUÆSTIO X.

*An DEus ponatur in Pradicamento
Substantiæ ?*

SENTENTIA. I. Negans. ita communior Th. Th. Sc. Sc. & RR. eamque tenent S. Thomas 1. p. q. 3. a. 5. Conimbric. in c. 5. de subst. q. 1. a. 2. Goudin hîc q. 2. a. 2. Rubius c. 5. prædic. q. 2. plures citans. Wenzl. Babenstuber. Renz. Vischl. Salemitani in harmonia, & alij multi etiam RR.

FUNDAMENTA.

1. Quod ponitur in prædicamento, debet in se includere genus sub quo ponitur, & differentiam per quam contrahitur ad certam speciem; sed in DEO nec datur genus nec differentia; ergò. prob. m. 1. quia genus est quid *potentiale*, perfectibile; atqui in DEO non potest concipi aliquid *potentiale*; ergò nec genus. 2. Differentia vera non includit genus in suo conceptu; atqui *infinitas* includit substantiam *ut sic*, cum infinitas includat, & significet omnem perfectio-

fectionem, qualis etiam est ratio substantiæ; ergò infinitas non est vera differentia.

2. Repugnat in DEO *affirmativè*, & positivè concipi aliquam imperfectiorem, & potentialitatem: atqui si DEus posset habere compositionem metaphysicam ex genere, & differentia, posset in ipso *positivè* concipi aliquid imperfectum, & potentiale, scilicèt genus, seu ratio Substantiæ ut perfectibilis per infinitatem, ergò.

3. DEus non ponitur directè in prædicamento ut *genus*, cum hoc sit quid potentiale, & habens sub se plures species, quorum neutrum DEO convenit: nec ut *Species*, cum hæc sit composita ex genere, & differentia, & respiciat plura individua, de quibus prædicatur: nec ut *individuum*. Tum quia hoc continetur sub aliqua specie; & componitur ex genere, differentia, & singularitate. Tum quia individuum *quà tale* speciei nullam superaddit specificam perfectionem, v. g. Petreitas nullam superaddit homini specificam perfectionem in ratione hominis: atqui DEus cum etiam
secun-

secundum gradum individualement infinitam perfectionem contineat, superadderet infinitam specificam perfectionem; ergò.

4. Substantia ut est summum genus in prædicamento est quid finitum, cum excludat positivè alia prædicamenta, & earum perfectiones, ergò DEus eam ut talem non participat, nec sub ea continetur.

R E S P O N S A Aa.

Ad 1. *D. m.* Non datur genus in DEO *realiter*, con. *ex parte nostri conceptus*, neg. *ad prob. 1. D. m.* potentiale, quod sit tale *in ipso DEO*, con. quod sit tale *in nostro actu*, neg. *m. & conf. ad prob. 2.* Dico: differentiam in DEO esse *aseitatem*, vel *increatedum*, non verò *infinitatem*, atqui *aseitas*, vel ratio *increatedi* in suo conceptu formali non involvit rationem *substantia ut sic*. ergò datur in DEO vera differentia.

Ad 2. *D. M.* Ita ut illa potentialitas sit in *ipso DEO realiter*. con. ut non sit in DEO, sed in nostro intellectu. neg. *M. D. m. n. conf.*

G 4

Ad 3.

Ad 3. DEum poni in prædicamento ùt individuum quod simul sit species subijcibilis, ùt ait Gervasius: vel ùt individuum non alicujus speciei infimæ prædicabilis, sed ùt res singularis indivisibilis in alia individua; ùt vult Hurtado *D. 9. de prædic. s. 4. f. 35.*

Ad prob. 1. D. a. sub specie intentionaliter tali, con. sub specie realiter, h. e. à parte rei tali. neg.

Ad prob. 2. neg. m. quia differentia individualis non dicit infinitam perfectionem explicitè, & in suo conceptu formali, consequenter non super addit novam specificam perfectionem.

Ad 4. *D. c. ergò non continetur in prædicamento substantiæ finitæ, & ùt opposito alijs prædicamentis, con. substantiæ ùt sic, & ùt abstrahentis à finitate, vel infinitate, neg.*

SENTENTIA II. Affirmans. ita Nominales. Gregorius, & Gabriel in *1. d. 8. q. 3.* Hurtadus *d. 9. meta. s. 4.* Oviedo. Arriaga. Averfa. Major. Robertus Holcoth *q. 6.* Gervasius *hic q. 3. a. 2.* & alij.

FUN-

FUNDAMENTA.

1. DEus , & creatura conveniunt univocè in ratione substantiæ ; ergò DEus continetur sub substantia ut sic, *ant. prob.* quia DEus est Ens per se existens sicut creatura ; ergò.

2. Substantia respectu hominis, & formicæ est univoca , licèt in illo sit perfectior ; ergò etiam est univoca respectu DEI, & creaturæ, licèt in DEO sit perfectior.

3. Linea infinitæ longitudinis poneretur in prædicamento , ergò etiam DEus infinitus.

4. Datur in DEo distinctio rationis , ergò & compositio rationis per genus , & differentiam.

5. DEus non minùs est summè unus, quàm summè simplex ; ergò si DEo ut summè uno non repugnat distinctio rationis , etiam ut summè simplici non repugnabit compositio rationis.

6. DEus infinitè intelligibilis potest intelligi ab intellectu finito , & sic continetur sub objecto potentiæ intellectivæ finitæ ; ergò etiam DEus

infinitæ substantialitatis poterit contineri sub prædicamento substantiæ.

7. Suppositum creatum pertinet ad prædicamentum; ergò etiam Suppositum divinum in Christo.

RESPONSA Aa.

Ad 1. 1. *Neg. ant. ad prob. d. a.* est Ens per se existens *modo creaturis univoco, & finitum, neg. modo creaturis analogo, & infinitum, con. a. n. c.* DEus existit per se *independenter ab alio; creaturæ verò dependenter à DEo. 2. d. a.* in ratione substantiæ *prædicamentalis, neg. hæc enim est quid finitum, cùm excludat perfectiones aliorum prædicamentorum: non prædicamentalis si daretur, transf.*

Ad 2. *Neg. parit. 1.* quia in illis est finita, in DEo autem infinita. 2. quia illa major perfectio substantiæ in homine se tenet solum *ex parte differentia*, scilicet rationalitatis; in ratione enim substantiæ *ut sic* formica non est imperfectior homine: econtra DEus etiam *ex parte substantiæ ut sic* est perfectior: & substantia *ut sic* dicit omne substantiale; ergò etiam dicit per-

perfectionem *infinitatis*, *aseitatis*, quæ sunt quid substantiale. ex quo infer-
tur, homini rationem substantiæ non
convenire, nisi per participationem,
& quasi imitandô substantiam divi-
nam; ergò analogicè.

Ad 3. *Neg. parit.* quia esset solùm
infinita *secundùm quid*, non *absolute* si-
cut DEUS.

Ad 4. *Neg. conf.* quia distinctio da-
tur inter *actum*, & *actum*, & fundatur
in perfectione, & *eminentia* DEI: econ-
trà compositio datur inter *actum*, &
potentiam, h. e. inter genus, & dif-
ferentiam, quæ non dantur in DEO.
2. quia distinctio rationis nullam in
DEO importat imperfectionem, nec
per eam DEO attribuitur *positive* ali-
quid potentiale, & imperfectum;
nam per hoc, quòd aliquod attri-
butum in DEO v. g. sapientiam *præ-*
scindendô, non *negandô*, concipiam sine
altero v. g. sine potentia, DEUM
non concipio ut imperfectum; *abstra-*
hentium enim non est mendacium: econtrà
compositio rationis importaret in ip-
so DEO imperfectionem; quia de-
beret DEUS *positive* concipi ut poten-
tia-

tuale quid, & perfectibile; eo ipso quòd deberet in eo concipi genus metaphysicum, quod est totum potentiale: ergò ipsi DEO attribueretur imperfectio. *adde*, si concipias DEum ut potentialem, & perfectibilem, non concipies DEum verè, sed aliud ens fictum.

Ad 5. *Neg. parit.* quia distinctio rationis non est *positiva*, h. e. negans positivè, & formaliter, quòd unum attributum non sit realiter alterum, sed tantum *præcisiva*, h. e. unum attributum concipiens non conceptò alterò, consequenter non tollit unitatem DEI: econtrà compositio rationis est *positiva* DEum positivè secundum rationem substantiæ ut potentialem, & perfectibilem concipiens: cum ergò repugnet enti simplicissimo concipi ut potentiale, & componibile, idcirco etiam repugnat simplicitati DEI compositio rationis.

Ad 6. *Neg. parit.* quia DEus in se infinitus intellectui creato unitur modò finitò; ergò ut finitò modò cognoscibilis potest contineri sub objecto potentiæ intellectivæ finitæ, quæ
ver-

versatur circa verum finitô modô intelligibile: at limitibus prædicamenti, & sub aliquo genere contineri non potest quia ob suam in omnibus perfectionibus infinitatem omnem potentialitatem excludit.

Ad 7. *Neg. conf.* quia poni in prædicamento *importat imperfectionem*; ideò enim suppositum creatum ponitur *reductivè* in prædicamento, quia est modus substantialis, & aliquid incompletum: Suppositum autem divinum non facit ea in Christo, quæ imperfectionem important, licèt faciat omnia, quæ non important imperfectionem, quæ faceret suppositum creatum respectu naturæ in Christo.

Nec dicas. Suppositum divinum esse complementum ejus naturæ, quæ ponitur in prædicamento, scilicet naturæ humanæ Christi; ergò saltem reductivè ponitur in prædicamento. nam

R. *Dist. a.* est complementum *essentialiter*, & *naturaliter ordinatum ad talem naturam*, neg. *non essentialiter*, sed solum *supernaturaliter* perficiens talem naturam, con. a. n. conf.

Fun-

Fundam. præcip. Sentent. 1. Substantia prædicamentalis est quid finitum, excludit enim positivè alia prædicamenta; ergò DEUS infinitus sub ea collocari non potest. 2. In DEO non potest positivè concipi genus, & differentia, potentialitas &c.

Fundam. Sent. 2. Substantia prædicamentalis ut sic abstrahit à finita, & infinita, ergò cum DEO ratio substantiæ ut sic univocè conveniat, poterit DEUS poni in prædicamento substantiæ. 2. Potest in DEO concipi genus, & differentia, nec hoc involvit imperfectionem in ipso DEO, sed ex parte nostri intellectûs.

QUÆSTIO XI.

*An Relatio realiter distinguatur
à fundamento proximo?*

SENTENTIA I. Negans. ita Suarez d. 47. f. 2. Conimbric. hîc q. 1. e. 4. Hurtado d. 15. meta. f. 2. Arriaga diff. 12. log. f. 5. Semery d. 4. log. q. 8. a. 4. Burgundi. Calaguritanus, & alij plurimi, estque sententia communis inter RR.

FUN-

FUNDAMENTA.

1. nulla est necessitas hujus entitatis relativæ realiter distinctæ à fundamento proximo, v. g. albedine, eiq̃ue superadditæ, ergò non debet astrui. *prob. ant.* si dealbentur duo parietes, tunc si relatio est aliquid realiter distinctum ab albedine, poterit DEus hanc entitatem impedire, ne sequatur ad dealbationem parietum; atqui impedita hac entitate, dumòdò in utroque pariete remaneat albedo, illi parietes sunt verè similes, & consequenter unus dicit relationem similitudinis ad alterum, ergò illa entitas superaddita est superflua. *min. prob.* similia sunt, quæ in eadem qualitate conveniunt, atqui præcisâ, & impeditâ illa entitate, parietes convenirent in eadem qualitate albedinis, ergò essent similes.

2. Si relatio est Ens reale superadditum fundamento, sequitur, quòd ad motum unjus muscæ volantis mutetur totus mundus, sed hoc est absurdum; ergò &c. *prob. seq.* quia ad motum unius muscæ volantis orirentur

tur infinitæ novæ relationes, similitudinis, dissimilitudinis, propinquitatis, distantiae &c. ergò si istæ relationes sunt entia realia distincta à fundamento, & in eo recepta, sequitur totum universum mutari, tot novis entitatibus acquisitis.

3. Si relatio est entitas realiter distincta à fundamento, dabitur processus in infinitum; sed iste non admittitur; ergò nec entitas illa admitti debet. *prob. seq. maj.* duæ relationes Paternitatis sunt inter se similes, ergò fundant novam relationem similitudinis: ista relatio similitudinis, si sit ens realiter distinctum à relatione Paternitatis, iterum erit similis alteri, & sic denuò novam fundabit relationem usque in infinitum; ergò.

4. Paries niger præcisè omni relatione, formaliter est dissimilis parieti albo, quia formaliter habet alium colorem, quàm paries albus; aliàs ille non congregaret visum hòc disgregante. ergò relatio dissimilitudinis non est distincta à nigredine parietis, quæ est fundamentum relationis.

RE-

RESPONSA Aa.

Ad 1. Neg. ant. *ad prob.* resp. 1. Mastrius n. 46. *neg. maj.* positis enim duobus similibus nequit impediri modus ille superadditus.

Resp. 2. Thomistæ *neg. min.* vel *dist.* sunt similes *fundamentaliter* con. *formaliter* neg. sicut enim, inquit P. Renz. *hic a. 8.*, una albedo formaliter non facit, nisi unum album, ita duæ albedines formaliter non faciunt, nisi duo alba. ut ergo duo illa alba fiant formaliter similia, debet ipsis superaddi alia forma relativa, h. e. entitas illa relationis, per quam fiant formaliter similia. *ad prob. m. d. maj.* quæ in una qualitate conveniunt *relative* con. quæ in una qualitate conveniunt solum *absolute*, subd. sunt similia *fundamentaliter*, con. *formaliter*, neg. maj. d. m. n. c. in dato casu unus paries esset talis qualis alter *absolute*, quia haberent eandem formam *absolutam*, non tamen *relative*, quia non haberent entitatem *relationis*.

H

Ad 2.

Ad 2. Resp. 1. Scotistæ *neg. min.* absurdum enim id non videtur, nisi rudibus, & ignaris quæque mira stupentibus; unde *tribunitio* ut loquuntur, hęc argumentõ Senatus Philosophorum moveri non debet.

Resp. 2. Thomistæ *neg. seq. maj.* quia multiplicatis terminis solum *materialiter* diversis, non continuò multiplicantur relationes, quia una relatio potest se extendere modò ad plures terminos, modò ad pauciores, si destruantur.

Ad 3. *Neg. seq. ad prob. neg. ant.* quia relatio non est qualitas; atqui in sola qualitate fundatur relatio similitudinis, ergò relatio non potest fundare aliam similitudinem, & sic non datur processus in infinitum. at hæc responsio non *satisfacit*, nam Petrum inter, & Paulum datur utique relatio distinctionis; & juxta Th. Th. hæc relatio est entitas formaliter distincta à Paulo; ergò fundat novam relationem distinctionis, & sic in infinitum.

Ad 4. *Neg. ant.* sine entitate enim *relativa* nec paries niger est formaliter

ter dissimilis albo, nec Petrus est formaliter pater Pauli, quem genuit.

SENTENTIA. II. Affirmans. Ita Card. de Aguirre *metaph. Diss.* 12. *per tot.* Joannes à S. Thoma *q.* 17. *Log. a.* 4. Complutens. *D.* 14. *de re lat.* *q.* 4. Lerma *l.* 7. *log.* *q.* 22. Ortiz *tr.* 5. *conf.* 4. *§.* 2. Renz *hic.* *a.* 8. Babenstuber *D.* 2. *de predicam.* *a.* 3. *§.* 2. Goudin *log. p.* 1. *q.* 4. *a.* 2. Wenzl *contr.* 4. *de predic.* *q.* 3. *§.* 2. & alij Thomistæ.

FUNDAMENTA.

1. Relatio est accidens; ergò distinguitur à suo subjecto, h. e. fundamento.

2. Relatio est accidens, & fundamentum proximum relationis sæpè est substantia, ut patet in relationibus diversitatis substantialis, atqui accidens distinguitur à substantia; ergò etiam relatio à fundamento proximo.

3. Albedo, & relatio similitudinis, quam dicit paries *A.* ad parietem *B.*, possunt realiter separari; ergò realiter distinguuntur. *ant. prob. destructo*

H 2

parie-

pariete albo *B.*, paries *A.* manet albus, & non manet similis, ergò albedo, & relatio similitudinis possunt realiter separari.

Nec dicas: distinguendum esse antec. Albedo, & relatio similitudinis possunt separari secundum id quod similitudo importat *in recto*, neg. secundum id quod similitudo importat *in Obliquo* con. a. & d. c. ergò realiter distinguuntur albedo, & relatio similitudinis, secundum id quod importat *in obliquo*, con. secundum id quod importat *in recto*, neg. relatio similitudinis *in recto* dicit ipsam entitatem albedinis, & hæc destructo pariete *B.* manet in pariete *A.*; *in Obliquo* verò dicit albedinem parietis *B.*, & hæc destructo pariete *B.* perit, aliud ergò non probatur, nisi quòd albedo parietis *A.* & relatio similitudinis *entitativè* accepta distinguatur ab albedine parietis *B.*

Contra est 1. Destructo pariete *B.* forma relativa non amplius tribuit parieti *A.* effectum suum formalem primum, h. e. non actu refert parietem *A.* ad terminum similem,
cùm

cùm hic non detur, ergò perit etiam ipsa forma relativa *entitativè*, & *in recto. prob. cons.* quia impossibile est formam inhærere subjecto, & tamen ei non tribuere effectum formalem; sicut impossibile est albedinem inhærere muro, & tamen murum non actu reddere album.

Contra est 2. Destructô terminô fundamentum non est capax effectûs formalis, qui sequitur ipsam formæ præsentiam; ergò etiam non est capax ipsius formæ; ergò destructo pariete B. perit ipsa *entitas* formæ relativæ, *in recto* importata.

Contra est 3. Destructo pariete B. perit aliquid reale in pariete A.; sed non ipsa albedo; ergò entitas relationis *in recto*, realiter distincta ab albedine. *prob. maj.* aliàs si paries A. manet immutatus, erit adhuc actu similis, ut antea.

Contra est 4. relatio *entitativè*, & *in recto* est ipse *actualis* respectus parietis A. ad parietem B.; atqui destructo pariete B. perit iste actualis respectus; ergò perit ipsa relatio *entitativè*, & *in recto*.

Contra est 5. si esse relativum, seu actualis respectus est idem cum albedine, sequitur quod possit aliquid separari à seipso: sed &c. ergò. *prob. seq.* destructio enim pariete B. perit ille *actualis respectus*, & non perit albedo, ergò separabitur à se ipsa.

4. Si duobus parietibus albis ut 4. addas utrinque gradum unum albedinis, crescit albedo, & non crescit relatio similitudinis; ergò albedo, & relatio distinguuntur realiter.

5. Si uni tantum ex eisdem parietibus æquè albis ut 4. demas gradum unum, in pariete altero decrescet similitudo, non decrescet albedo, ergò &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. D. a. Relatio est accidens respectu fundamenti remoti, con. respectu fundamenti proximi, h. e. albedinis, neg. a. & eodem modo dist. conf.

Ad 2. D. maj. relatio semper est accidens physicum, & entitativè, neg. metaphysicum, h. e. quoad rationem suam formalem non pertinens ad conceptum essentialem ejus rei cujus est acci-

accidens, con. maj. d. min. accidens
physicum, & substantia distinguuntur,
 con. accidens *metaphysicum*, & Substan-
 tia &c. neg. min. & conf.

Ad 3. *D. ant.* 1. Albedo, & relatio
 similitudinis *formaliter* spectata secun-
 dùm formalem denominationem si-
 milis &c. con. *entitative*, & *realiter*
 spectata, neg. 2. relatio *secundùm enti-*
tatem potest separari ab albedine, neg.
secundùm denominationem ita, ut albe-
 dinem non actu denominet similem.
 con. 3. resp. *Distinctione datâ, & al-*
latâ ab Aa.

Ad contr. 1. *neg. conf.* quia licet
 effectus formalis non possit separari
 à forma *absoluta*, eò ipsò enim, quòd
 hæc sit *in* subiecto, habet omnia re-
 quisita, ut possit effectum formalem
 subiecto communicare; potest tamen
 separari à forma *relativa*, quia hæc
 non dicit solùm esse *in*, sed etiam ef-
 se *ad aliud*, consequenter si non detur
 illud *aliud*, h. e. terminus, licet sit
entitative in subiecto, tamen non po-
 test fundamentum actu referre *ad ali-*
ud, non defectu *sui*, sed *termini. ad*
prob. d. a. formam absolutam &c. con.

relativam &c. neg. *ad parit.* dico albedinem esse formam *absolutam* non *relativam*. patet ex dictis.

Ad contr. 2. *D. a.* Effectus formalis sequitur præsentiam formæ *absolutæ*, con. *relativæ*, subd. si adsint omnes *conditiones requisitæ*, con. si non adsint, neg. hîc autem non adest præsentia termini, qui necessario requiritur, ut paries A. sit actu similis, & actu relatus &c. unde neg. conf.

Ad contr. 3. *D. maj.* Perit aliquid *reale intrinsecum* parieti. neg. *extrinsecum* nimirum terminus *extrinsecè connotatus*, con. *maj. n. m.* & conf. *ad prob. d. a.* si manet immutatus tam *intrinsecè* quàm *extrinsecè* &c. con. si solum *intrinsecè* &c. neg.

Ad contr. 4. *Neg. maj.* Relatio enim *in recto*, & *entitative* spectata est ipsa albedo ut potens esse similis alteri albedini, si daretur. ipse *actualis* verò respectus, seu *actuale exercitium* respiciendi terminum constituit relationem spectatam tam *secundum rectum*, quàm *obliquum*, & ut actu *connaturatur* terminus, & fundamentum *denominatur* actu relatum.

Ad

Ad contr. 5. *D. maj.* Si esset idem cum albedine *absolutè*, & *entitative* spectata, con. si sit tantum idem cum albedine *connotative* spectata, & ut *actu connotat* terminum, neg. maj. d. m. n. c. nemo autem dicit, actualem respectum posse separari ab albedine ut *actu respiciente* terminum.

Ad 4. *D. a. 1.* Crescit albedo *materialiter*, & ut est *præcisè albedo*, virtualiter distincta à relatione similitudinis. con. a. crescit albedo *formaliter*, & ut *constituit ipsam relationem* similitudinis, & parietem similem denominat. neg. a. & c. quamdiu non fit major convenientia duarum albedinum, tamdiu non crescit albedo *formaliter*, ut connotans terminum; quia quamdiu non magis convenit cum termino, tamdiu non magis connotat terminum. 2. *d. a.* crescit albedo ut *qualitas* est, con. ut *relatio* est. neg. ut enim in ratione relationis, similitudinis crescat, requiritur, ut similitudo fiat perfectior; atqui non potest major, & perfectior dari similitudo, quam habeant duæ qualitates eorundem arithmetice graduum.

Ad 5 D. a. Non decreſcet albedo materialiter, & ut qualitas eſt, con. formaliter, & ut relatio eſt, ſeu ut connotat terminum, neg. in dato enim caſu minus connotat, ergò ut ſic decreſcit.

Fundam. præcip. Sent. 1. Sine entitate ſuperaddita duo parietes albi ſunt vi albedinis verè, & conſequenter formaliter ſimiles, & ad ſe invicem referuntur, ergò relatio conſiſtit in entitate ſuperaddita.

Fundam. Sent. 2. Sine entitate relationis duo parietes albi ſunt vi albedinis tantùm duo alba, & non formaliter ſed ſolùm fundamentaliter ſimiles, & ſine entitate relationis unus paries non refertur ad alterum, ergò relatio formalis conſiſtit in entitate ſuperaddita.

QUÆSTIO XII.

An eadem, & immutata propositio in materia contingente poſſit tranſire de vera in falſam, & econtra?

SENTENTIA I. Affirmans ita Suarez. *met. d. 8. ſ. 2.* Carmuel. *metalog. l. 7. d. 3. n. 858.* Maurus. *lib. 1. q. 60.* Semery *d. 5. q. 5. a. 1.* Maſtrius *d. 10. q. 2. a. 2.* Cardinal. de Aguirre
in

in metaph. d. 2. f. 5. n. 59. Sfondrati
l. 2. log. §. 2. n. 4. Paulus Mezger in
lib. Perih. q. 2. n. 3. Wenzl. hic q. 2.
n. 26. Hofer p. 3. promptu. contr. 26.
Schoppen hic D. 2. q. 2. Scotus in 4.
d. 8. q. 2. Büttner in Augustino q. 3. a.
3. De Benedictis l. 3. log. q. 3. c. 5. §.
1. Mayr part. 1. d. 5. q. 2. a. 6. n. 894.
& alij. citat etiam Mayr S. Thomam
1. p. q. 14. a. 15. ad 3.

FUNDAMENTA.

I. Propositio de præsentì explicitè
significans certam temporis differen-
tiam v. g. *Petrus nunc in instanti A. cur-
rit*, aut ista *Petrus currit*, si suppona-
tur significare tempus præsens in par-
ticulari, & determinatè, non potest
transire de vera in falsam, aut econ-
tra; si enim Petrus in instanti A cur-
rat, tunc ea propositio etiam in in-
stanti B. erit vera, scilicet Petrum
in instanti A. cucurrisse, &c. ergo
propositio significans tempus præ-
sens in communi, & abstractivè à determi-
nato tempore præsentè, v. g. *Petrus
currit*, potest transire in veram ex fal-
sa, & econtrà. prob. cons. quia idèd
pri-

prior propositio non potest transire de vera in falsam, quia alligatur *determinato* tempori significando; ergò cum hæc posterior non significet tempus *determinatum*, sed solum tempus præsens *in confuso* h. e. illud quo pronuntiatur propositio, siue deinde sit instans A, siue B. siue utrumq; , mutato objecto externo verificationis, poterit transire de vera in falsam, & e contra.

2. Si Petrus medio quadrante currat, & altero medio quadrante non currat, tunc hæc propositio: *Petrus currit*, integro quadrante continuata, in 1. semiquadrante erit vera, in 2do. falsa: atqui in tali casu maneret eadem propositio immutata, ergò potest transire de vera in falsam. *m. prob. Tum.* quia sicut in 1. ita & in 2do quadrante habet idem objectum *specificativum*, h. e. *Petrum, cursum, & unionem cursus cum Petro*, & mutatur solum objectum *verificativum*, h. e. realis cursus Petri. *Tum.* quia hæc propositio in utroque semiquadrante dependet ab iisdem speciebus impressis, *Petrum currentem* repræsentantibus; ergò.

3. Quòd

3. Quòd Petrus currat vel non currat, est merè *per accidens* respectu propositionis, quia manet idem objectum *per se*, & *explicitè* repræsentatum per propositionem, scilicet *cur-sus Petri in instanti quo profertur propositio*; ergò non mutat propositionem in ratione *identitatis*, sed solùm in *rati-one veritatis*.

4. Potest eadem propositio scripta, v. g. *hodie cadunt pluvia*, transire de vera in falsam, quia li *hodie* nullum diem determinatum præ alio, sed diem præsentem *in communi* significat; ergò etiam propositio mentalis ex eadem ratione.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. conf.* si enim hæc propositio: *Petrus currit*, significat tempus præsens *in communi*, & nullum *in particulari*, ergò dummodò semel Petrus currat, semper erit vera, quia semper verum erit, Petrum in aliquo tempore præsentis cucurrisse. *Ad prob. neg. ant.* nam ideò illa propositio determinato tempori alligata semper est vera, quia semper enun-tait

tiat objectum sicut est â parte rei, scilicet Petrum in illo determinato tempore currere: ergò etiam propositio significans tempus præsens *in confuso* semper erit vera, quia semper enuntiat rem sicuti est, h. e. Petrum in aliquo tempore præsentis currere.

Si dicas propositionem illam continuatam *per accidens*, & extrinsecè applicari instanti B. significando, si ergò Petrus in instanti B. non currat, erit propositio falsa.

Contra est: sic non erit eadem propositio, cùm priùs significârit tempus præsens in confuso ùt *per accidens* applicatum *instanti A.*; & modo ùt applicatum *instanti B.*

Ad 2. *Neg. m.* quia non habet idem objectum in utròque instante, nam in 1mo. habet pro objecto cursum Petri coëxistentem 1mo. instanti, & sic est vera: in 2do. habet pro objecto cursum Petri coëxistentem 2do. instanti; & ideò est falsa, quia repræsentat cursum Petri pro eo instante, in quo non datur.

Nec.

Nec dicas. eam propositionem in 2do. instante non habere pro objecto cursum Petri coëxistentem 2do. instanti. nam

Contrà si habet pro objecto etiam in 2do. instante cursum Petri coëxistentem 1mo. instanti, ergò semper erit vera: si autem dicas eam habere pro objecto cursum Petri coëxistentem tempori præsentī in *Communi*, iterum semper erit vera, quia semper verum est Petrum cucurrisse in aliquo tempore præsentī in confuso.

Ad prob. 1. Neg. a. quia in 2do. instante objectum *specificativum* est *cursum Petri coëxistens 2do. instanti.*

Ad prob. 2. Neg. ant. in 2do. instante dependet etiam à speciebus repræsentantibus instans 2dum.; & in 1mo. instante dependebat à speciebus repræsentantibus instans 1um.

Ad 3. Neg. ant. Quòd scilicet maneat idem objectum *per se*, & in actu signato illius propositionis; nam in 2. instanti repræsentat *cursum Petri coëxistentem instanti*, quo profertur propositio, per quod instans intellectus intelligit illud instans *actu præsens* scilicet instans

2. aut.

2dum. aut, si dicas intelligi *tempus quod profertur propositio* in communi, propositio semper erit vera, dumodò semel Petrus currat.

Ad 4. *Neg. ant.* Si enim illa propositio scripta *hodie cadunt pluviae* significat diem hodiernum in communi, semper erit vera, dumodò semel cadant pluviae.

SENTENTIA II. *Negans.* Ita Cardinal. Ptolemæus *diff. 32. log. s. 2. n. 16.* Renz. *hic q. 3. a. 4. fol. 564.* Babenstuber *hic d. 2. a. 2. y. 2.* Baro in *Scoto defenso apolog. 3. act. 3.* Hurtado *d. 9. de anima s. 4.* Calaguritanus *log. tract. 6. d. 31. cap. 3.* Arriaga *d. 14. log. s. 2.* Schnell *tr. s. q. 1. a. 2. n. 946.* Alphonsus *d. 15. de anima sect. 6.* & alij, communiusque Thomistæ, præcipuè Salisburgenses.

FUNDAMENTA.

1. Hæc propositio : *Petrus currit*, vel repuæscentat cursum Petri existentem primo instante : & sic semper erit vera, si Petrus tunc verè currat. vel repræsentat cursum Petri utro-

utroque instante 1. & 2. & sic semper erit falsa; si Petrus non utroque currat. *vel* repræsentat cursum Petri in aliquo instante, seu 1. seu 2. & sic semper erit vera, dummodò Petrus in uno currat. *vel* repræsentat cursum Petri *pro eo instante præsentis*, quo profertur propositio, & hoc dupliciter fieri potest: *vel* enim repræsentat *instans*, quo profertur propositio, *determinatum*, v. g. instans A. & sic propositio semper erit vera, si Petrus tunc currat. *vel* repræsentat *instans*, quo profertur propositio, *indeterminatum*, & tunc propositio iterùm semper erit vera, dummodò unico tali instante Petrus currat, sive 1. sive 2. quo profertur propositio. ergò non potest transire de vera in falsam.

Si dicas: non repræsentari instans determinatum, nec indeterminatum *sub disjunctione*, sed indeterminatum *sine disjunctione*, h. e. instans præsens propositioni coëxistens *in communi*, *in abstracto*, & *indifferenter* an illud sit primum, vel secundum; *contra* est; nam

2. Propositio repræsentat cursum Petri coëxistentem illi instante, in

I

quo

quo profertur propositio, ut volunt Aa. atqui instans, in quo profertur propositio, est determinatum; ergò repræsentat cursum Petri coëxistentem instanti determinato; ergò semper est vera, aut semper falsa.

3. Mutato objecto mutatur propositio, sed Petro in 1. instanti corrente, in 2. non corrente mutatur objectum; ergò.

4. Hæc propositio : *Petrus currit*, 1. quadrante significat cursum Petri coëxistentem 1. quadranti; 2. quadrante significat cursum Petri coëxistentem 2. quadranti : sed cursus Petri coëxistens 1. quadranti non est idem objectum cum cursu coëxistente 2. quadranti. ergò, cùm mutetur objectum specificativum propositionis, mutatur etiam propositio.

5. Si potest propositio transire de vera in falsam, tunc actus fidei, quem elicit Petrus assentiendô revelationi divinæ, *Paulum nunc mori*, poterit ex vero fieri falsus, si scilicet Petrus fide illustratus pergat dicere : *Paulus nunc moritur*.

6. Propositio mentalis est unicus indivisibilis actus, qui in momento

perficitur; ergò implicat propositionem continuari eandem numero per plura instantia, & sic transire de vera in falsam; cùm illa duratio propositionis nihil aliud sit, quàm continua repetitio prioris propositionis, & sic non una numerò propositio, sed semper alia, similis tamen.

RESPONSA Aa.

Ad 1. & 2. Propositionem significare tempus, quo profertur propositio, *in communi*, & non *ut determinatum*; consequenter licet à parte rei sit determinatum, non tamen repræsentatur cursus Petri ut coëxistens tempori determinato, sed ut coëxistens tempori præsentì *in confuso*.

Ad 3. *D. m.* Mutato objecto *representationis*, *specificativo*, & *intentionali* &c. con. objecto *verificativo*, & *reali* solum, quod est extra intellectum &c. neg. d. m. n. c.

Ad 4. *N. maj.* Quia hæc propositio, nec *determinate* significat cursum Petri pro 1. nec pro 2. quadrante; sed exprimit cursum Petri pro eo tempore in confuso, quo fit pro-

positio : objectum ergò *per se significatum*, & *in actu signato* hujus propositionis est cursus Petri eo tempore, quo fit propositio; quòd verò tempus hoc sit 1. vel 2. quadrans, propositio non attendit, sed est objectum merè *per accidens*, & *in actu exercito*.

Ad 5. Si Petrus intelligat per suam propositionem Paulum mori 1. instanti, quo facta est revelatio, propositio semper erit vera : si verò intelligat instans sequens, erit quidem falsa propositio, sed nec eadem, nec actus fidei.

Ad 6. Dico, controversiam hanc agitari in hypothesi, licèt à parte rei falsa, unam, eandemque cognitionem durare posse per plura instantia ; ut expressè docent hanc hypothesein necessariò faciendam esse. Semery d. 5. q. 5. a. 1. & Hofer p. 3. contr. 26.

Fundam. præcip. Sent. 1. Propositio manet eadem, quia primo, & secundo instanti habet idem objectum, repræsentat enim utroque instanti *Petrum, cursum, & unionem cursûs cum Petro*, abstrahendo à tempore *determinato*, sed in abstracto tantum illud sig-

nificando, & indifferenter primúmne sit, an secundum instans.

Fundam. Sent. 2. Propositio non manet eadem, quia semel repræsentat, & conjungit cursum cum primo, & semel cum secundo instanti; neque potest repræsentare in communi abstrahendo ab omni tempore determinato saltem *sub disunctione*.

QUÆSTIO XIII.

An inter duas propositiones contradictorias de futuro contingenti una sit determinatè vera, altera determinatè falsa etiam ante decretum DEI?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita P. P. Societatis JEsu contra Th. Th. nominatim Suarez *opusc. 2. lib. 1. c. 2.* Arriaga *d. 14. log. sect. 5.* Hurtado *diff. 9. de anima* Herice *1. p. d. 6. c. 7.* Vasquez *1. p. d. 65. & 66.* Comptonus *d. 46. log.* Du Hamel *log. part. 2. d. 2. q. 2. a. 2.* Amort *part. 4. q. 2. n. 9.* Cornæus *hic q. 2. dub. 7.* Mayr *part. 1. d. 5. q. 2. a. 5. n. 879.* Semery *d. 5. q. 3. a. 1. & q. 4.* Mlodzianowski *log. tr. 3. d. 7. q.*

2. & 3. Ptolemæus *diff. 33. log. sect.*
 1. n. 19. Gervasius p. 2. *log. q. 2. a.*
 3. & alij. citat etiam Herice l. cit.
 viginti Auctores pro hac sententia
 ex alijs scholis ut Alenssem, D. Bona-
 venturam, Okamum, & ex Thomi-
 stis Zumel, & Alvarez.

FUNDAMENTA.

1. Quia hæc propositio *Petrus sal-
 tabit*, vel rem affirmat, sicut se habet
 tempore per copulam importato,
 vel non ita affirmat, ergò est vel ve-
 ra, vel falsa etiam ante decretum
 DEI *actu positum*, quia supponimus
 affirmare jam ante decretum DEI.
vera quidem est, si Petrus sit saltatu-
 rus, *falsa* si non sit saltaturus.

2. Una propositio *determinatè* af-
 firmat, altera *determinatè* negat saltum
 Petri futurum, ergò sicut saltus Pe-
 tri *determinatè* erit, vel non erit, ita
 etiam una est *determinatè* vera, altera
determinatè falsa.

3. DEus futura contingentia tam
absoluta, quàm *conditionata* ante decre-
 tum videt; ergò ante decretum sunt
 jam futura, vel absolutè, vel condi-
 tio-

tionatè ; ergò propositio affirmans , vel negans illam futuritionem erit vel vera , vel falsa.

Ant. prob. 1. Quia antequam DEus decernat , videt utique quid secuturum sit ex decreto , cùm sit infinitæ sapientiæ.

Prob. ant. 2. DEus cognoscit merè possibilia , & quidem ante decretum actu positum , ergò etiam cognoscit futura absoluta , & conditionata &c.

Prob. ant. 3. Quia si DEus non videt futura conditionata determinatè , v. g. an Petrus esset lapsurus , si in malam societatem veniret , homo posset DEO multas quæstiones proponere , ad quas respondere non valeret ; quid minùs dignitati , & infinitæ scientiæ DEI consonum ?

Prob. ant. 4. Quia res absolute , vel sub conditione futura est veritas cognoscibilis ; non enim potest ostendi implicantia , ergò à DEO cognoscitur.

Prob. ant. 5. Quia Christus ante decretum DEI de virtutibus , & Pœnitentia Tyrriorum prædixit : *si in Tyro , & Sydone factæ essent virtutes , quæ*

facta sunt in Bethsaida, in cinere, & cilicio pœnitentiam egissent. Ergò jam ante Decretum vidit; non enim dixit, nisi quæ scivit.

4. Saltus Petri jam ante decretum DEI est *in se*, & *formaliter* determinatè futurus, vel non futurus; ergò hæc propositio Petrus saltabit, jam ante decretum DEI est determinatè vera, vel falsa.

Ant. prob. 1. Quia futuritio *formalis* nil aliud dicit, quàm v. g. negationem saltûs pro *nunc*, seu ante decretum, & actualem existentiam saltûs pro *tunc*, seu pro tempore post decretum acceptò: atqui ante decretum datur negatio saltûs, ut patet, & post decretum saltus actu erit, vel non erit, ergò jam ante decretum saltus in se, & formaliter vel est futurus, vel non futurus.

Prob. 2. Quia res non fit *formaliter* futura per decretum; ergò jam ante decretum est formaliter futura. *ant. prob.* posito etiam decreto de existentia rei in tempore sequenti, si tamen per impossibile res pro eo tempore concipiatur non existere, talis res
non

non esset futura, ergò per decretum res non fit formaliter futura, sed per hoc, quia nunc non est, postea tamen erit.

Prob. 3. Quia res non fit formaliter *præsens*, aut *præterita* per decretum, ergò nec formaliter *futura*.

Prob. 4. Quia per illud res constituitur formaliter futura, quod v. g. in hac propositione *Petrus erit saltans*, per copulam *erit* significatur; sed per copulam *erit* non significatur decretum, sed existentia rei post decretum; ergò.

5. Istæ propositiones: *Petrus saltabit*, & *Petrus non saltabit* sunt contradictoriæ jam ante decretum DEI; ergò jam tunc una est determinatè vera, altera falsa. *ant. prob.* contradictoria impossibilitas oritur ex ipsa *repugnantia rei*, quâ idem non potest simul esse, & non esse, & *non ex Decreto DEI*; aliàs DEUS poterit discernere contradictoria, cùm possit quidquid non implicat in re ipsa; ergò si sunt contradictoriæ post decretum, etiam erunt contradictoriæ ante decretum.

6. Ideò hæc propositio: *Petrus saltat*, vel ista: *Petrus saltavit*, est determinatè vera, quia enuntiat objectum, sicut se habet, vel habuit; ergò etiam ista *Petrus saltabit*, erit determinatè vera, vel falsa, quia enuntiat objectum sicut se habebit, vel non.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *D. a.* Ita ut hæc conformitas, vel difformitas enunciationis cum re proveniat *ex vi illius signi*, & instantis, in quo fit propositio, sive ex vi dispositionis factæ in tali signo, *neg. a.* ita ut proveniat ex vi dispositionis factæ in *alio signo subsequenti* per ordinem ad decretum DEI. *c. a. n. c.* nam saltus Petri in illo signo priori ante decretum DEI est indifferens, ut fiat, vel non fiat, cùm nullam sui determinatam adhuc causam habeat; ergò etiam propositio, quæ in illo instanti, ante decretum DEI dicit Petrum saltaturum, est adhuc indifferens, ut sit vera, vel falsa.

Ad 2. *N. c. & ejus suppos.* Quòd scilicet saltus Petri ante decretum sit de-

determinatè futurus , vel non futurus ; est enim adhuc indifferens , aliàs foret necessarius , & quia nec à se , nec ab alio in illo priori ad decretum est determinatus ad fore potius , quàm non fore. ergò sicut objectum , ita & ipsa propositio erit indifferens , consequenter indeterminatè conformis , vel difformis objecto , ergò nec determinatè vera , nec falsa.

Ad 3. *Neg. ant.* Non enim videt *in decretis* suis , cùm hæc supponantur nondum posita ; nec *in causis creatis* , quia effectus in suis causis ante decretum DEI non sunt determinati ; ergò in ijs non videt illos determinatè futuros , sed solùm ut possibiles ; nec *in seipsis* videt , quia in seipsis res ante decretum non sunt potius futuræ , quàm non futuræ.

Ad prob. 1. Dico , DEum antequam decernat , nullum facere decretum , sed esse adhuc indifferentem ad utrumque decretum , ergò nec videt decretum determinatè futurum , nec res in decreto.

Ad rat. additam dico , infinitam DEI sapientiam , & providentiam salvari
per

per hoc , quòd DEus omnia futura conditionata prævideat in decretis *objectivè conditionatis* , & prädeterminativis , cum quibus effectus infallibiliter conjunguntur , v. g. in hoc decreto : *si ponatur hac , vel illa conditio , volo voluntatem Petri prädeterminare ad conversionem , quamvis nolim , illam conditionem poni* , videt DEus conversionem Petri conditionatè futuram.

Ad prob. 2. Neg. cons. quia possibilia videt in sua *causa* , in *potentia* , & *ideis divinis* : at futura ante decretum non possunt videri in decreto , cum hoc nondum sit ; ergò.

Ad prob. 3. Patet ex dictis ad prob. 1. DEum scilicet videre futura conditionata in decretis *objectivè conditionatis*.

Ad prob. 4. D. a. est cognoscibilis *ante decretum* , neg. sicut enim ante decretum non datur determinata futuritio , sic nec est cognoscibilis : *post decretum* , con.

Ad prob. 5. D. a. prädixit ante decretum *absolutum* , con. a. ante decretum *objectivè conditionatum* , quo DEus ab æterno decrevit decretò *prädeter-*
mi-

minativò pœnitentiam Tyrriorum , si viderent miracula &c. neg. a. & c.

Ad 4. *Neg. ant.* quia non est futurus causaliter , ut patet , nec etiam *formaliter* , quia hæc futuritio formalis *separata à causali* non datur , ut infra probabitur. *ad prob. 1. neg. maj.* quia futuritio formalis , si daretur , non solum importaret negationem saltus ante decretum , & existentiam saltus post decretum , sed præterea ante decretum deberet saltus jam esse determinatus ad fore potius , quam non fore ; cum ergò Petrus ante decretum sit omninò indifferens , & *indeterminatus* ad saltandum , vel non saltandum ; quod videtur innegabile ; ergò etiam saltus ante decretum nondum est *determinatè* futurus , seu causaliter , seu formaliter.

Ad prob. 2. Neg. ant. sicut enim decretum tollit *indeterminationem* objecti ad fore , vel non fore , ita etiam *facit* objectum *determinatè* futurum. *ad prob.* dico , eam probare nimium , & ideò nihil : in hypothese enim facta res ne quidem *causaliter* esset futura ; quis autem dicat rem non fieri cau-
sa-

saliter futuram per decretum ? ad-
mitti ergò potest futuritio *formalis*,
sed inseparabiliter conjuncta cum cau-
sali, & præsupponens decretum po-
situm veluti *conditionem* necessariam ad
hoc, ut res sit *determinatè* futura po-
tius, quàm non futura.

Ad prob. 3. D. a. non fit formaliter
præfens per decretum tanquam
per constitutivum intrinsecum præsentia, con-
tanquam *per conditionem necessariam ad
præsentiam*, neg. a. & c.

Ad prob. 4. D. min. non significat
decretum *velut constitutivum formale* exi-
stentiæ rei post decretum, con. ut *præ-
requisitum necessarium* ad futuritionem
determinatam, neg. m. & conf. sicut
enim copula *erit* significat *determina-
tionem* Petri ad saltum, ita etiam im-
plicitè significat decretum positum
de saltu futuro, quia omnis *determi-
natio* ad fore potius quàm non fore
promanans à decreto.

Ad 5. Tr. a. n. c. nam vis contra-
dictionis non determinat, ut inter
duas propositiones contradictorias
una potius, quàm altera sit *determina-
tè vera*; quia ratio contradictionis

aqua-

aqualiter in utraque propositione invenitur; ergò ex sola vi contradictionis non est ratio, cur objectum unius potius, quàm alterius sit determinatè futurum, aut una potius propositio, quàm altera sit *determinatè* vera: licet ergò ex contradictorijs *de præsenti*, & *præterito* una sit determinatè vera, altera falsa, non tamen ex contradictorijs *de futuro ante decretum*:

Ratio Disparitatis est; quia objectum contradictoriarum de præsenti, & præterito est *determinatum*: objectum verò propositionum de futuro ante decretum est *adhuc indeterminatum*, & *indifferens* ad fore, vel non fore; ad determinatam autem veritatem propositionis requiritur objectum determinatum, aliàs propositio nec vera erit, nec falsa.

Ad 6. *Neg. parit.* quia objectum propositionis de præsenti, vel præterito est determinatum *dum sit propositio*: at objectum propositionis de futuro ante decretum, *dum sit propositio*, nondum est *determinatum* ad fore potius, quàm non fore: ergò hæc propositio non est *determinatè* vera, vel falsa.

SEN.

SENTENTIA II. Negans. Ita Thomistæ omnes, ut ait Goudin, & præcipui ex extraneis, & omnes primates Theologi, qui tenent DEum cognoscere futura per suum decretum. nominatim P. Wenzl. in *lib. Periherm. q. 3. n. 52.* Goudin *part. 2. log. q. unic. a. 2. §. 1.* Babenstuber *hic d. 2: a. 2. §. 3.* P. Renz *hic q. 3. a. 5.* Vischl *disp. ult. q. 1. a. 3.* Schnell *hic. q. unic. a. 3.* Stadlmayr *hic tr. 4. cap. 5. concl. 2.* Baro in *Scoto defenso log. apolog. 3. act. 5. ubi n. 8.* ait, hanc sententiam esse clarissimam Aristotelis, & Scoti in *1. d. 39. q. un.* Toletus in *lib. 1. Periherm. c. 6. Aristotelem explicans*, præcipuè *n. 14.* De Raconis *hic sect. 4. q. 1. fol. 306.* denique P. Stadlmayr *l. cit.* ait, omnem retrò antiquitatem, universam Thomistarum cum S. Thoma, & Scotistarum cum Scoto scholam, ipsumque Aristotelem huic sententiæ consentire. Vide etiam Alamannium *1. p. sum. Philos. q. 19. a. 8.* & Hueber Salemitanum in *harmon. Theologico-Philos. p. 1. Eroth. 4. Theor. 1.* ubi ex mente S. Thoniæ eandem sententiam tradunt.

FUN-

FUNDAMENTA.

1. *Authoritas S. Thomæ 1. De interpret. c. 3. Lect. 13. ubi ait : „ In præteritis ; & præsentibus necesse est quòd altera oppositarum determinatè sit vera , & altera falsa in quacunq; materia ; sed in singularibus ; quæ sunt de futuro , hoc non est necesse , quòd una sit determinatè vera , & altera falsa , & hoc quidem dicitur quantum ad materiam contingentem. „*

2. *Hæc propositio : Petrus curret , est tantum indeterminate conformis , vel difformis objecto suo ante Decretum DEI ; ergò pariter solum indeterminate est vera , vel falsa ante Decretum.*
a prob. Tum. propositio determinatè conformis debet habere objectum determinatum : atqui ante Decretum DEI objectum illius propositionis , h. e. *cursus Petri* est adhuc indeterminatus , & indifferens ut fiat , vel non fiat ; ergò &c. *Tum.* quia si ante decretum jam est determinatè conformis objecto , objectum non amplius erit indifferens , sed necessarium ; ergò

K

gò hæc propositio : *Petrus curret* , erit necessaria.

Nec dicas : cursum Petri ante Decretum jam esse determinatè futurum dependenter à decreto ponendo, & à futura determinatione voluntatis Petri ; ergò nec objectum est necessarium, nec propositio indeterminatè solùm conformis objecto. nam

Contrà : ante decretum nec decretum est potiùs ponendum , quàm non ponendum, nec determinatio voluntatis Petri potiùs futura quàm non futura ; ergò nec cursus Petri determinatè futurus potiùs , quàm non futurus.

3. Cursus Petri ante decretum DEI non est determinatè futurus , vel non futurus , ergò nec ista propositio *Petrus curret* determinatè vera , vel falsa. *a. prob.* 1. cursus Petri ante decretum est indifferens ad fore , & non fore ; ergò. *a. prob.* quia nec *ab alio* , seu à causâ extrinseca est determinatus ad fore , nec *à se*. seu ab intrinseco ; quia nulla est ratio cur Petri cursus *ex se* potiùs inclinet ad fore , quàm non fore.

Cur-

Prob. a. 2. Cursus Petri ante decretum DEI nondum est extractus ex statu meræ possibilitatis ; ergò nondum est determinatè futurus. *a. prob.* non est extractus *à se*, ut patet, nec *à decreto* DEI, aut determinatione voluntatis Petri ; quia ante decretum nec decretum potest supponi positum, nec determinatio facta.

Nec dicas : Extrahi per *decretum ponendum*, & *statum objecti* futurum ; nam

Contrà est, quia ante decretum nec decretum est potiùs ponendum, quàm non ponendum, nec *status objecti* potiùs futurus, quàm non futurus ; ergò &c. unde

Prob. a. 3. Actualis cursus Petri liber necessariò præsupponit determinationem actualem voluntatis Petri ; ergò etiam cursus Petri determinatè futurus præsupponit determinationem voluntatis Petri determinatè futuram : sed ante decretum DEI determinatio voluntatis Petri nondum est determinatè futura potiùs, quàm non futura, aut non futura potiùs, quàm futura ; ergò nec cursus Petri &c.

RESPONSA Aa.

Ad 1. 1. *D. text.* in materia contingente nulla est determinatè vera quoad nos, & relatè ad cognitionem nostram, con. quoad se, & absolutè, neg. 2. iuxta S. Thomam præter futurum causale, datur etiam formale; ergò etiam determinata veritas ante decretum. *ant. prob.* ita enim loquitur. q. 12. de veritate a. 10. ad 7. „ Aliquid „ potest dici esse futurum, non solum ex hoc, quòd ita erit: sed „ quia ita est ordinatum in causis suis, „ ut sic sit futurum. „

Ad 2. *neg ant. ad prob. 1. d. Maj.* debet habere objectum determinatum pro tempore per copulam importato. con. pro tempore per copulam non importato. neg. maj. & suppos. minoris, quod scilicet instans ante decretum sit tempus per copulam importatum in hac propositione: *Petrus curret.* non ergò requiritur, cursum Petri jam esse determinatum pro instanti antecedente decretum, sed sufficit illum esse determinatum pro instanti decretum subsequente; atqui post decretum cursus

ſus Petri determinatè vel erit , vel non erit , ergò jam ante decretum hæc propositio : *Petrus curret* , eſt determinatè vera , vel determinatè falſa.

ad prob. 2. 1. retorq. arg. hæc propositio *Petrus currit* eſt determinatè conformis objecto , & tamen liberè currit ; ergò etiam hæc : *Petrus caret* poteſt eſſe determinatè conformis objecto ſine præjudicio contingentia , & libertatis ; quia ſicut veritas determinata propositiōis de præſenti ſupponit exiſtentiam actualem objecti , ſic veritas determinata propositiōis de futuro ſupponit futuritionem objecti : non enim ideò *Petrus curret* , quia propositio vera eſt , & conformis objecto , ſed ideò vera eſt , & conformis objecto , quia *Petrus curret*. unde 2. d. a. ſi ſit conformis objecto *determinatione antecedente* , & *conformitate independente* à libero arbitrio hominis , con. ſit ſolùm ſit conformis objecto *determinatione conſequentē* , & *conformitate dependente* à libero arbitrio , neg. a. & c.

Nec dicas : Veritas , & conformitas propositiōis antecedit curſum petri ,

ergò conformitat, & determinatione antecedente &c.

Nam contrà est : d. a. antecedit duratione, con. naturā, & objective, neg. quia enim veritas propositionis dependet ab objecto, ideò objectum naturā, & objective prius est veritate.

Ad Resp. In cour. d. a. est indifferens, ut ponatur decretum, vel non ponatur indifferenti intrinsecā, h. e. natura decreti non exigit poni potius, quàm non poni, con. indifferentiā extrinsecā, h. e. decretum nec determinatè ponetur, nec determinatè non ponetur, neg. hæc enim indifferentia extrinseca tollitur per determinatam futuritionem decreti, vel determinatam non futuritionem decreti. eodem penè modò

R. Ad alterum : Determinatio voluntatis non est potius futura, quàm non futura causaliter, con. formaliter, neg. formaliter enim, & in se vel est potius futura; quàm non futura; vel potius non futura, quàm futura, quia vel erit, vel non erit.

Ad 3. D. a. Non est futurus, vel non futurus causaliter, con. formaliter, neg.

neg. *ad prob. 1. d. a.* est indifferens *causaliter*, hoc est, nondum habet causam determinantem ad fore potius, quàm non fore, con. est indifferens *formaliter*, h. e. nec erit determinatè, nec non erit. neg. *vel d. a. aliter*: est indifferens *pro nunc*, con. *pro tunc*, neg. post decretum enim determinatè erit, vel non erit. *ad prob.* dico: *pro instanti priori* causaliter nec à se, nec ab alio esse determinatum ad fore: *pro posteriori* autem cursus *formaliter* habet determinationem ad fore à seipso, *effectivè* verò à Decreto DEI ponendo, sicut res actu existens *formaliter* existit *per seipsam*, dependenter tamen à decreto *posito*, velut causa.

Nec per hoc dicimus: rem sibi ipsi dare esse, sed quòd *formaliter* sit per seipsam futura, dependenter tamen à decreto *ponendo*.

Ad prob. 2. D. a. non est extractus *in statum futuritionis causalis*, con. *in statum futuritionis formalis*, neg. in hunc enim extrahitur *per statum objecti*, seu per hoc, *quia erit* (supponimus enim brevitatìs, & claritatìs gratiâ, cursum Petri in tempore futurum)

Dices: Saltem futurum merè conditionatum nunquam implendum, non videtur extrahi è statu possibilitatis; ergò.

R. n. a. extrahitur enim per existentiam rei in tempore per copulam importato saltem *conditionatam*; in illa enim hypothefi, eaquæ impletâ res vel erit, vel non erit.

Ad prob. 3. Neg. m. sicut enim post decretum determinatè est, vel non est, ita ante decretum formaliter est aut determinatè futurus post decretum, aut determinatè non futurus. *nam* post decretum verum est Petrum esse conversum; ergò ante decretum verum erat, Petrum esse convertendum post decretum.

Confirm. Hæc propositio: *Petrus fuit conversus*, idèò vera est, quia aliquando in præfenti tempore verum fuit: *Petrus convertitur*; ergò etiam hæc propositio *Petrus convertetur*, jam fuit ante decretum determinatè vera, quia conversio Petri verè fuit futura, & jam facta est. Deinde impossibile est in tempore non dari neque conversionem, neque non conversionem Petri

tri; ergò etiam impossibile fuit hanc propositionem: *Petrus convertetur*, non esse neque conformem, neque difformem objecto, neque veram, neque falsam.

Fundam. præcip. Sent. 1. Datur futuritio *formalis* ante decretum DEI; & una ex duabus propositionibus determinatè est vera, vel falsa præcisè, quia alterutrum determinatè erit, vel non erit: veritas enim sicut de præterito, & præsentì, sic de futuro per suam cujusque rei existentiam formaliter habetur, non aliunde. Verbò: verum est, rem fore, *quia erit*, non quia *decreta est*: & decretum *post* ad existentiam rei, non *ante* ad veritatem propositionis requiritur.

Fundam. Sent. 2. Non datur futuritio *formalis* ante, & sine *causali*; & una ex duabus propositionibus ante decretum non est determinatè vera, vel falsa, sed *indifferens*, quia antecedenter ad decretum non potest supponi aliquid fore quia nec à *se*, nec *ab alio* est determinatum ad fore potius, quàm non fore &c. sed determinata existentia habetur *per*, & *in*

decreto, adeoque verum est rem fore, non præcisè, quia erit, sed quia decreta est; ergò non datur futuritio formalis sine causali; ergò decretum ante, & ad veritatem requiritur.

QUÆSTIO XIV.

Utrum posito assensu præmissarum sive evidentium, sive probabilium, & cognita bonitate consequentiæ intellectus necessitetur ad assensum conclusionis etiam quoad exercitium?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita Conimbricenses in lib. 1. poster. cap. 1. q. 4. a. 4. Arriaga d. 15. log. s. 6. Comptonus d. 47. log. s. 8. Młodzianowski hîc tr. 3. d. 8. q. 2. diff. 2. Maurus lib. 1. q. 63. Hurtado d. 7. de anima s. 4. n. 27. Babenstuber hîc d. 1. a. 3. & quoad præmissas evidentes consentiunt Renz. Wenzl. Mezger, Vischl, & cõmuniter Auctores.

Intelligenda est autem hæc conclusio, assensum conclusionis non posse directè impediri à voluntate; quoniam ut loquuntur Conimbric. l. cit. indirectè diverrendo intellectum, vel nimium

um affigendò alteri cognitioni, non est dubium, quin impedire possit voluntas assensum conclusionis.

FUNDAMENTA.

1. Potentia necessaria positis omnibus ad agendum requisitis necessitudo actu agit: sed intellectus est potentia necessaria, & præstito assensu præmissis, cognitaque bonitate illationis, posita sunt omnia ad agenda necessaria, ergò intellectus necessitudo agit, h. e. elicit assensum conclusionis.

2. Cui evidens est identitas inter hominem, & animal rationale, non potest explicitè affirmare dari hominem, quin simul affirmet dari animal rationale; ergò etiam cui evidens est connexio inter præmissas, & conclusionem, is non potest affirmare præmissas esse veras, quin simul affirmet, conclusionem esse pariter veram.

3. Ideò juxta communem dialecticorum sententiam in syllogismo tam probabili, quàm demonstrativo assentimur conclusioni, quia *quæcunque sunt eadem uni tertio, scilicet medio in præmissis, sunt eadem inter se in conclu-*

clufione ; ergò , fi in fyllogifmo demonftrativo ex hoc motivo intellectus neceffitatur ad exercitium affenfus, etiam neceffitabitur in probabili.

4. Veritati *simpliciter* evidenti neceffariò intellectus affentitur *absolutè*; ergò veritati evidenti folùm *ex fuppo- fitione*, feu conditionatè neceffariò affentitur *conditionatè*: atqui veritas conclufionis probabilis eft evidens conditionatè, fi veræ fint præmiſſæ; ergò ex fuppoſitione, quòd intellectus affentiatur præmiſſis, debet etiam affentiri conclufioni probabili, fi perſiſtat in iudicio, quòd præmiſſæ fint veræ: ergò licèt intellectus non neceffitetur ad affenfum conclufionis probabilis, *quatenùs simpliciter propositio* eft, neceffitatur tamen ad præbendum affenfum conclufioni *ut ex præmiſſis conſeſſis evidenter deducta*.

5. Intellectus affirmans præmiſſas etiam probabiles, & cognofcens bonitatem formæ fyllogifticæ affirmat dari neceffitatem, ut conclufio fit vera, ergò affirmans præmiſſas non poteſt non affentiri conclufioni.

6. Volun-

6. Voluntas efficaciter volens finem, non potest non amare medium unicum ipsi oblatum, si hoc sit absolute necessarium ad finem obtinendum; & ut tale proponatur; ergo etiam intellectus assentiens præmissis non potest non assentiri conclusioni, quam videt necessario, & evidenter esse connexam cum præmissis.

7. Eodem instanti, quo cognoscitur minor syllogismi, etiam cognoscitur conclusio ut connexa minori; ergo si voluntas imperet assensum minoris, non poterit directe impedire assensum conclusionis evidenter connexæ præmissis.

8. Implicat eidem veritati assentiri simul, & non assentiri: sed si intellectus admittens præmissas, & cognoscens bonitatem consequentiæ non necessitatur ad assensum actuale conclusionis, eidem veritati conclusionis simul assentietur, & non assentietur; ergo necessitatur &c. *prob. min.* non assentietur, ut aiunt Aa. & assentietur, quia evidenter cognoscit conclusionem contineri *virtualiter* in præmissis; ergo cum hanc connexiono-

nexionem, & inclusionem evidenter cognoscat, & simul præmissis *absolute* assentiat, necessario etiam debet assentiri conclusioni ut veritati evidenter inclusæ in veritate præmissarum admissarum.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. min.* Adesse omnia requisita, non enim sufficit sola cognitio consequentiæ, nisi simul adsit *imperium voluntatis*, intellectui assensum conclusioni præstandum imperantis. & præterea in syllogismo probabili præter evidentiam *consequentia* deberet haberi evidentia *consequentis*, quæ cum in syllogismo probabili haberi non possit, intellectus non necessitatur ad exercitium assensûs.

Ad 2. 1. d. a. Quin affirmet per assensum præmissarum, & *implicitè*, con. per assensum *conclusionis*, & *explicitè*, neg. a. d. eodem modo conf. qui ergo affirmat præmissas eodem actu *implicitè* etiam affirmat conclusionem, sed non per actum *distinctum*, & *explicitum* conclusionis, h. e. non

non per actum *ut illatum*, seu potius inferentem.

2. *Neg. parit.* Quia in eo, qui cognoscit identitatem inter hominem, & rationale, jam supponitur adesse imperium voluntatis de iudicio ferendo, dari *hominem*, & *animal rationale*, tanquam de *uno objecto*: e contra in nostro casu nec adest imperium voluntatis, etiam cognita bonitate consequentiæ, nec objectum præmissarum, & conclusionis est *omniñò unum*, sed hoc ex illo debet *inferri*; ergò.

Ad 3. *D. a.* Ita, ut hoc principium sit *inadæquata* ratio assensûs, con. ita, ut sit *adæquata ratio*, subd. *assensûs liberi*, con. *assensûs necessarij*, neg. in syllogismo demonstrativo intellectus necessitatur ad inferendam conclusionem *tum* ab illo principio, *tum* à præmissis *absolutè* evidentibus, quæ etiam conclusioni communicant evidentiam *absolutam*: at in probabili nec præmissæ, nec conclusio est *absolutè* evidens, ergò non necessitatur &c.

Ad 4. *D. c.* Ergò veritati evidenti *evidentiâ consequentis*, con. *evidentiâ solum consequentiæ*, neg. *d. m. subs.* est evidens

dens evidentiâ *consequentis*, neg. evidentiâ solum *consequentia*, con. m. neg. conf. nam ad hoc, ut intellectus absolutè necessitetur ad inferendam conclusionem, oportet abesse omnem formidinem, & suspicionem erroris, quod non contingit, quamdiu conclusio non est evidens evidentiâ *consequentis* participatâ à præmissis evidentibus.

Ad 5. D. a. Affirmat dari necessitatem *absolutam*, ut conclusio sit vera, neg. sicut enim in præmissis probabilibus non absolutè, sed *cum formidine oppositi* judicat eas esse veras, ita nec affirmat dari absolutam necessitatem, ut conclusio sit vera: necessitatem *conditionatam* &c. con. sed hoc ipso non necessitatur asserere absolutè conclusionem esse veram.

Ad 6. Neg. conf. tum. Quia licet conclusio *objectiva* sit connexa cum præmissis *objectivis*, cui intellectus assentiendô præmissis jam assensit, cum illa, & istæ potiùs sint *identificate*, quàm connexæ; non tamen conclusio *formalis probabilis* est necessariò connexa cum *præmissis formalibus* probabilibus;
ergò

ergò , licèt admittat præmissas non tamen necessario actu debet assentiri conclusioni formali. *tum* quia conclusio non est medium necessarium ad obtinendas præmissas , seu ad earum assensum ; sicut medium illud supponitur unicè necessarium ad obtinendum finem , quod idcirco voluntas non potest non amare , quia aliàs non amplius efficaciter vellet finem.

Ad 7. *D. a. eodem instanti, & eodem actu, neg. diverso actu, tr.* hic autem actus potest impediri à voluntate, si hæc cognita minore, repentino casu, v. g. fulmine de Cælo lapsa perterrita intellectum , avertat à cognitione præmissarum.

Ad 8. *Neg. min. ad prob. D. a. assentietur implicitè, & eodem actu quo assentitur præmissis, con. explicitè, & distincto actu conclusionis formalis, neg. a. & c.*

SENTENTIA II. Negans. ita De Benedictis l. 4. log. q. 1. c. 5. s. 2. Hofer *prompt. part. 1. Contr. 18.* Mayr. *part. 1. d. 6. q. 2. a. 5. n. 1007.* Gervasius *part. 3. log. q. 1. a. 8.* Amort *prat. 4. log. q. 3.* Buhon *log. disp. p.*

3. q. unic. & alij, RR. præsertim,
ut ait Mayr. l. cit. satis communiter.

FUNDAMENTA.

1. Intellectus posito assensu præmissarum nec necessitatur ad exercitium conclusionis probabilis *dependenter ab imperio voluntatis*, nec *independenter ab imperio voluntatis*, h. e. non necessitatur ex eo, quod sit potentia necessaria, applicatō objectō necessariō operans; ergò. *pr. a. quoad 1.* voluntas neque necessariō imperat assensum conclusionis *per illum ipsum actum*, quo imperat assensum præmissarum, quia tunc nondum agnoscit, quæ conclusio sit inferenda directā, vel indirectā; neque necessariō imperat assensum conclusionis *per actum*, & *imperium distinctum*, post assensum præmissarum elicitum, *tum* quia voluntas est potentia libera, *tum* quia assensus conclusionis probabilis est bonum *defectuosum*; nec ex omni parte bonum; ergò ad illud amandum voluntas non necessitatur. *Prob. jam ant. quoad 2.* intellectus ex sua natura non assentitur actu necessariō veritati
so.

solum *probabili* ; atqui conclusio in syllogismo probabili continet veritatem solum *probabilem*, à præmissis probabilibus *participatam* ; ergò.

Nec dicas: Veritas conclusionis probabilis est *evidenter* connexa cum præmissis *admissis* ; ergò intellectus necessitatur &c. nam

R. *Con. ant. neg. cons. tum.* quia propter hanc connexionem conclusio non acquirit *majorem* certitudinem ; ergò nec *vim tractivam* intellectûs, ergò sicut præmissæ probabiles non necessitant intellectum ad assensum, ita nec conclusio probabilis. *Tum* quia intellectus non necessariò assentitur veritati, de qua actu *formidat*, atqui etiam stante assensu præmissarum, & cognita *connexione* conclusionis cum præmissis, potest actu *formidare* de falsitate conclusionis, sicut potest formidare de falsitate præmissarum probabilium ; ergò &c.

2. Objectum conclusionis probabilis non proponitur intellectui ut evidenter verum *evidentiâ consequentis* ; ergò non necessitat &c. *pr. cons. vò evidentiâ consequentiâ* intellectus non

necessitatur ad iudicium *absolutum*, quo iudicet, conclusionem *absolutè* esse veram, sed ad summum ad *conditionatum*, scilicet conclusionem esse veram, si præmissæ sint veræ. ergò.

3. Cognitio connexionis *objectivæ* conclusionis, & præmissarum non causat connexionem *formalem* ipforum actuum, ita ut existente assensu præmissarum necessariò etiam subsequatur assensus conclusionis; ergò &c. *ant. prob.* in sententia Th. Th. potest una formalitas cognosci non cognitâ alterâ, licèt realiter identificatâ; ergò connexio *objectorum* non infert connexionem *actuum*.

4. Veritas necessitans intellectum ad assensum debet *absolutè* esse evidens; ergò conclusio probabilis *conditionatè* evidens non necessitat. *a. pr.* quia quamdiu non est *absolutè* evidens, non excludit *formidinem* oppositi, & conclusio adhuc apprehenditur ut inevidens; ergò.

5. Concessis hīs præmissis: *quidquid DEus revelat est verum: sed DEus revelavit præsentiam Christi in Ss. Eucharistia*, fidelis adhuc indiget imperio voluntatis, & affectu piæ credulitatis ad

actualem assensum hujus conclusionis : ergò *præsentia Christi in Ss. Eucharistia est vera.* Ergò in syllogismo inveniendi intellectus assensu præmissis præstito , non necessitatur ad conclusionem ; aliàs illa conclusio non erit libera, nec actus fidei meritorius, quia meritum supponit libertatem.

6. Intellectus *apprehendens* murum album non necessitatur ad *judicandum*, murum *esse* album ; ergò etiam concessis præmissis apprehendens conclusionem non necessitatur ad *judicium*, conclusionem *esse* veram.

7. Intellectus per imperium *voluntatis* aut *casum repentinum* etiam posito assensu præmissarum potest *diverti* à conclusione ad aliud objectum ; ergò non necessitatur ad exercitium conclusionis.

Nec dicas : exercitium conclusionis posse quidem à voluntate impediri *indirectè*, & *cessante* assensu præmissarum ; non tamen *directè*, & *stante* judicio de veritate præmissarum, & bonitate illationis. nam

Contra est 1. Quia si intellectus necessario inferret conclusionem, infer-

reteodem instanti, quô assentitur minori; ergò supposito assensu minoris, non potest impediri etiam *indirectè* assensus conclusionis; atqui hoc nec ipsi Aa. volunt; ergo si potest *indirectè* impediri, poterit etiam *directè*; maximè quia

2. Aversio, & impeditio *indirecta* necessariò involvit *directam*, quia voluntas non potest intellectum alteri objecto affigere, nisi simul impediatur *directè* actualem illationem conclusionis; idèd enim affigit eum alteri objecto, ne debeat assentiri conclusioni.

RESPONSA Aa.

Ad 1. Dico intellectum, suppositiô primô actu voluntatis imperantis assensum præmissarum, necessitari ad exercitium conclusionis *independenter ab ulteriori* actu voluntatis. *ad prob. 2. D. maj. veritati absoluta*, & probabili *probabilitate* tam *forma* quàm *materia*, seu tam *consequentia* quàm *consequentis*, con. maj. veritati *illata* ex alia veritate jam concessâ, & probabili *probabilitate* solùm *materia*, evidenti verò.

rò *evidentiâ consequentiâ*, neg. maj. D. eod. mod. min. n. c. veritas conclusionis est *illata*, & *evidenter connexa* cum præmissis concessis ; ergò si intellectus actu persistat in assensu præmissarum, debet etiam assentiri conclusioni, non *absolutè*, & *ut propositio* est, sed *ex hypothesi* assensûs præmissarum, & *ut propositio illata* est.

Ad rat. 1. *In contr. neg. cons.* quia *vis tractiva* conclusionis duplex est : *objectiva*, & *materialis* quæ ej convenit *ut simplex propositio probabilis* est, & *formalis*, quæ ej convenit *ut est propositio illata evidenter ex præmissis concessis*. Unde potest *d. c.* non acquirit majorem vim tractivam *objectivam*, con. *formalem*, neg.

Ad rat. 2. *D. maj.* non necessario assentitur *absolutè* loquendo, & *per se* con. *ex hypothesi* admissæ alterius veritatis, quacum posterior evidenter connectitur, imò in qua continetur, & *per accidens* neg. maj. d. m. n. c. stante ergò formidine de falsitate conclusionis, tamen necessitatur ad inferendam conclusionem, non *absolutè*, sed *ex hypothesi*, quòd actu cognoscat

conclusionem contineri in præmissis concessis.

Ad id quod superius dictum est, posse inferri conclusionem *directam* vel *indirectam*,

R. ent variè Doctores; *Hurtado* ait: vel utraque conclusio, *directa*, & *indirecta*, *æquè* proponitur intellectui, & tunc absque imperio voluntatis intellectus utramque inferet. *vel non æquè* utraque proponitur intellectui inferenda, & tunc eam interet, cujus habet efficaciorē speciem, quæ ut plurimum solet esse conclusio *directa*.

Ad 2. *N. conf. ad prob. neg. ant.* ficut enim *absolutè* assentitur præmissis, licèt ex motivo solum probabili; ita etiam *absolutè* assentitur conclusioni illatæ, licèt assensu solum probabili.

Ad 3. *Neg. ant.* Si enim objecta sint sibi intimè connexa, & hanc connexionem ego *evidenter* videam, tunc non possum uni objecto assentiri, quin assentiar etiam ali; ergò *objectiva* connexio infert connexionem *actuum*. *ad prob. d. a.* si altera formalitas
etiam

etiam intellectui obijciatur, neg. fecus, con. hîc autem concessis præmissis intellectui necessariò proponitur conclusio evidenter inde sequens, ergò etiam necessariò conceditur.

Ad 4. *D. a. Evidentiâ consequentia* saltem, con. *consequentis*, neg. *ad prob. con. ant. d. conf.* ergò debet esse absolutè evidens *evidentia consequentis*, neg. *consequentia*, con. *conf.* defectum illum, qui oritur ex *inevidentia objecti*, supplet *assensus præmissarum*, & *illatio conclusionis*.

Ad 5. *Neg. conf. ad prob. d. a.* non erit libera ut *mera propositio*, & *actus fidei* est, neg. *ant. ut conclusio illata est*, subd. non est libera *in sua causa*, & *virtualiter*, neg. *in se*, & *formaliter*, con. ut *actus sit meritorius*, sufficit, quòd sit liber *in sua causa*, h. e. in *præmissis*, quibus liberè quis assentitur, cùm sint *inevidentes*, etsi sint de fide.

Ad 6. *Neg. parit.* Quia apprehensionem muri albi non præcedit iudicium, ex quo inferatur evidenter murum esse album; at apprehensionem conclusionis præcedit iudicium,

scilicet assensus præmissarum, ex quo evidenter sequitur alterum iudicium, conclusionem esse veram. maximè, quod *benè notandum*, cùm veritas conclusionis contineatur sub veritate præmissarum, velut objectum particulare sub universali, etiam in syllogismo probabili; ergò si assentiar objecto universali, v. g. *omnis homo est animal*, & simul evidenter cognoscam, quòd hæc conclusio: *ergò Petrus est animal*, contineatur sub objecto universali, non possum non assentiri conclusioni particulari, propter evidentiam principij illius: *dictum de omni* &c.

Ad 7. Dico, suprà explicatum esse statum quæstionis ex Conimbricis, scilicet: an intellectus *persistens in consideratione præmissarum* necessitetur ad exercitium conclusionis? ergò hæc tela jaciuntur in milites non existentes in campo.

Ad rat. 1. *in contr. d. a.* eodem instanti, & *eodem actu*, neg. *diverso actu*, tr. hic autem actus potest *indirectè* impediri, non autem *directè* h. e. per positivum imperium voluntatis, intel-

tellectu persistente in consideratione præmissarum, & bonitatis consequentiæ. licet ergò assensus conclusionis, & præmissarum simul sint in eodem instanti temporis, *quando conclusio est*; non tamen semper conclusio est, quia impediri potest, ne fiat, si voluntas intellectum divertat.

Ad rat, 2. neg. impeditionem *indirectam* includere *directam*; directa enim fit stante consideratione præmissarum, indirecta hanc ipsam considerationem impedit.

Quòd autem voluntas possit *indirectè* impedire, & avertere intellectum ab inferenda conclusione *patet* inde: quia voluntas potest oculum materiale impedire ab actu visionis, claudendò, vel ad aliud objectum avertendò; ergò etiam oculum spirituale, ad aliud objectum considerandum applicandò. At de his plùs, quàm satis.

Fundam. præcip. Sent. 1. Intellectus assentiens præmissis, & cognita bonitate *consequentia*, & quòd conclusio contineatur in præmissis, non potest assensum conclusionis suspendere de
pro-

probabilitate saltem conclusionis , hoc ipso , quòd videat conclusionem contineri , & bonam esse consequentiam ; potentia enim necessaria , qualis est intellectus , & applicata non potest non operari.

Fundam. Sent. 2. Intellectus potest suspendere assensum , quia sola cognitio bonitatis *consequentia* non sufficit ad necessitandum intellectum , sed requiritur etiam *evidentia consequentis* ; quamdiu enim consequens manet probabile , tamdiu de illo formidare potest , sicut de ipsis præmissis probabilibus formidare potest etiam stante earum assensu.

QUÆSTIO XV.

An actus scientia , & opinionis de eodem objecto simul stare possint in eodem intellectu ?

SENTENTIA I. Affirmans. Ita Suarez. *de fide d. 3. s. 9.* Arriaga *d. 6. de anima s. 6. n. 109.* Hurtado *d. 10. de anima s. 5.* Comptonius *d. 50. s. 2. & 3.* Amort. *p. 4. q. 4. n. 4.* Du Hamel *p. 3. log. q. 3.* Hofer *prompt.*

p. 1.

p. 1. *contr.* 19. Mayr p. 1. n. 975.
Semery *hic d.* 7. q. 5. a. 2. Cornæ-
us *tr.* 7. d. 1. q. 2. Gervasius p. 3.
log. q. 2. a. 8. & alij plures, præ-
fertim R.R. & ex Th. Th. Wenzl.
hic contr. 2. q. 4. & apud eum Card.
de Aguirre.

FUNDAMENTA.

1. Actus opinionis non præstatin-
tellectui effectum formalem opposi-
tum effectui scientiæ ; ergò possunt
simul stare. *ant prob.* effectus scientiæ
est *reddere intellectum certum* ; & ef-
fectus opinionis est *non reddere intel-*
lectum certum : sed hi effectus non
sunt oppositi ; sed isti : *reddere certum*,
& *reddere positivè non certum* ; ergò.

Nec dicas : *reddere certum*, & *non red-*
dere sunt contradictoria ; ergò oppo-
sita. nam

R. d. a. Sunt contradictoria *respectu*
eiusdem actûs reddentis &c. con. *respectu*
diversorum actuum, ut sunt scientia, &
opinio. neg. sicut enim reddere al-
bum, & non reddere album, non
sunt contradictoria *respectu diversorum*
accidentium ; aliàs albedo, &
dul-

dulcedo non possent esse in eodem lacte; ita nec *reddere certum*, & *non reddere certum*, sunt contradictoria respectu diverforum actuum scientiæ, & opinionis.

Nec dicas 2. Scientia ponit in intellectu certitudinem, & evidentiam; opinio autem incertitudinem; ergò.

R. d. a. Ponit incertitudinem *positivam*, neg. *negativam*, h. e. ipsa non facit intellectum certum con. a. n. c.

Nec dicas 3. Opinio secum fert formidinem; ergò.

R. d. a. Formidinem *radicalem*, con. *formalem*, & *actualem*, subd. nisi hæc impediatur à *præsentia evidentia*, multò fortioris, quam motivum evidens communicat intellectui, tr. si impediatur &c. neg.

2. Ex nostra sententia non sequitur, intellectum de eadem re simul esse *certum*, & *non esse certum*; ergò &c. *prob. a.* 1. malè argumentatur, qui sic arguit: *mel non est sapidum per colorem, & est sapidum per saporem. ergò non est sapidum, & est sapidum*: ergò etiam malè arguitur: *intellectus non est certus per opinionem, & est certus per scientiam*;

ergò intellectus non est certus, & est certus.

2. Etiamſi admittatur, ſcientiam, & opinionem adjunctum habere hunc actum: *res certiffimè ita eſt, res fortaſſe non ita eſt*, non tamen ſequitur, intellectum actu formidare, quia ſenſus illius actûs ſolùm eſt iſte: *res vi motivi evidentis eſt certâ, licèt vi ſolius motivi probabilis non ſit certa*; ubi non includitur actualis formido. 3. Incertitudo, & formido actualis oritur *non ex motivo*, ſed *motivi defectu*, ergò, cùm in concurſu opinionis, & ſcientiæ adſit motivum evidens, ideò tunc formido, & incertitudo actualis oriri in intellectu non poteſt.

3. Motivum probabile ob concurſum motivi evidentis, cui *circa eandem veritatem subordinatur*, non amittit ſuam probabilitatem; ergò poteſt intellectus ex utroque motivo probabili, & evidente ſimul eidem veritati aſſentiri; *conſ. prob.* quia intellectus eſt potentia univerſalis, potens cognoscere omne verum, etiam probabile.

Confirm. Poteſt quis duplici vinculo eidem palo alligari, ferreò, & ſericò;

cô; ergò etiam duplici motivo, probabili, & evidente eidem veritati adhærere.

RESPONSA Aa.

Ad 1. *Neg. ant. & 2. membr. maj. prob.* scientia enim reddit intellectum positivè certum, & evidentem; ita, ut hic judicet, rem aliter se habere non posse; & actus opinionis reddit intellectum positivè incertum, & cum formidine actuali partis contrariæ; ita quidem, ut actu judicet, rem aliter se habere posse: atqui hi effectus sunt contrarij; ergò &c.

Ad R. 1. *in contr. neg. suppos.* opinionem solum inferre incertitudinem negativam; ex ratione enim intrinsecâ causat positivam incertitudinem.

Ad R. 2. *in contr.* patet ex dictis.

Ad R. 3. *In contr.* Neg. quòd opinio solum secum ferat formidinem radicalem, & non formalem. Sicut enim actus scientificus habet motivum actu evidens, & propterea in intellectu causat evidentiam, & certitudinem actualem, & formalem; ita assensus opinativus nititur motivò actu inevidente,

te, & incerto, ergò etiam caufat inevidentiam, incertitudinem, & formidinem *actualem*, ac *formalem*, & non solum *radicalem*, seu exigentiam formidinis actualis.

Ad 2. *Neg. ant. ad prob. 1. neg. suppos.* per opinionem intellectum solum non reddi certum *negative*. est ergò disparitas; quia color non reddit mel *positive* non fapidum, seu infpidum; econtrà opinio reddit intellectum *positive* incertum, & actu formidantem. *ad prob. 2. neg. ant. ad prob. d. a.* sensus illius actûs *reflexè*, & *in actu signato*, si intellectus iudicet, rem esse incertam, & posse se aliter habere vi motivi probabilis, & non posse se aliter habere vi motivi evidentis, &c. *con. ant.* sensus illius actûs *absolute*, & *in actu exercito*, sine explicita reflexione ad motivum &c. *neg. ant. & conf.* hic autem actus reflexus: *res vi motivi evidentis est certa*, licet vi solius motivi probabilis non sit certa, non est opinio; sed certitudo, & ideo potest simul stare cum scientia. *ad prob. 3. d. a.* non oritur ex motivo *evidenti*, *con. probabili*; subd. M quâ

quà habet vim aliquam movendi, *con.*
 quà habet adjunctam fallibilitatem,
 & defectuositatem, *neg. a. & conf.*
 quia quamdiu intellectus huic motivo
 probabili, & fallibili innititur, & *ut*
fallibile illud agnoscit, non potest non
 causari in ipso actualis formido.

Ad 3. *Neg. conf.* quia assensus ex
 motivo evidente, & assensus ex mo-
 tivo probabili causarent effectus for-
 males privativè oppositos, scilicet
 certitudinem, & incertitudinem &c.
ad prob. d. a. potens cognoscere ve-
 rum probabile *ex motivo solum probabi-*
li, *con. simul*, & semel etiam *ex motivo*
evidente. neg.

Ad Confirm. *Neg. parit.* quia vin-
 cula illa diversa non secum ferunt ef-
 fectus formales diversos, utrumque
 enim vinctum palo alligat: at duo
 motiva diversa causarent effectus di-
 versos, *evidentiam, & firmitatem, & in-*
evidentiam, & formidinem.

SENTENTIA II. *Negans.* Ita
 P. Renz *hic art. ult.* Babenstuber *d.*
3. a. 3. Ortiz *tr. 6. conf. 5. §. 2.*
 Complut. *d. 20. q. 4. §. 1.* Vischl
d. ult. q. 2. a. ult. Joannes à S. Tho-
 ma

ma hic q. 26. 4. 5. & Th. Th.
communiter.

FUNDAMENTA.

1. Actus scientiæ, & actus opinionis ponunt effectus formales privativè oppositos; ergò non possunt &c. *ant. prob.* effectus formalis scientiæ est firmitas, & opinionis formido, sed hæ sunt effectus oppositi; ergò.

2. Opinio essentialiter involvit formidinem actualem; ergò opinio non potest stare cum scientia. *pr. ant. 1.* De essentia opinionis est, intellectum dicere: *fortè res aliter se habet*; sicut de essentia scientiæ est dicere: *res infallibiliter ita se habet*: atqui hic actus est formido actualis; ergò. 3. Certitudo actualis est de essentia scientiæ; ergò etiam formido actualis est de essentia opinionis. 4. Opinio est necessario actualiter obscura; ergò reddit intellectum actualiter formidolosum. 5. Opinio semper nititur motivo probabili cognito ut probabili, & fallibili; ergò.

gò semper involvit actualem formidinem. 6. Ad fidem actualem necessario requiritur obscuritas actualis, ergò etiam ad opinionem actualem formido actualis. 7. Sine formidine actuali opinio non distinguetur à scientia; ergò.

3. Hæresis, & fides non possunt simul stare in intellectu licet oriantur à diversis motivis, ergò nec scientia, & opinio.

4. Lux, & tenebræ in eadem parte aëris simul esse non possunt; ergò nec scientia, & opinio &c.

5. Objectum, plenè illuminatum à sole, non potest ampliùs illuminari à face exigua; ergò etiam intellectus illuminatus, & persuasus à motivo evidente, ampliùs illuminari, & moveri non potest à motivo probabili.

RESPONSA Aa.

Ad 1. 1. D. a. Ponunt in eodem subjecto mediato tantum, h. e. in intellectu, tr. in eodem subjecto immediato, h. e. in eodem actu, neg. a. & conf. probabile est, posse evidentiam, & inevidentiam mediatè, h. e. mediantibus actibus recipi in eodem intellectu. Nam motiva in-

fluunt evidentiam , & inevidentiam
immediatè in actus , & mediantibus
solùm actibus in intellectum , qui non
dicitur evidens , & inevidens *ratione*
sui , sed *ratione actuum*. 2. Et melius
neg. ant. ad prob. d. 2. membr. maj.
formido actualis, *neg. formido radica-*
lis, c. maj. d. m. n. conf.

Ad 2. *N. a. ad prob. 1. n. a.* de
essentia enim opinionis solùm est ni-
ti *motivo fallibili* , licèt *fallibilitas* moti-
vi non advertatur , ergò , si non ad-
vertat intellectus fallibilitatem moti-
vi , non judicat , *rem fortè aliter se habere.*
aut si omninò velis , fallibilitatem
motivi debere necessariò adverti , di-
co sufficere , si intellectus postea ju-
dicet , *rem quantum est ex parte motivi*
probabilis, *aliter se habere posse*, licèt *ob moti-*
vum evidens aliter esse non possit. ad prob. 2.
neg. conf. non enim sequitur : *color*
mel non facit sapidum, ergò *facit insipidum.*
ad prob. 3, *neg. conf. & parit.* dispari-
tas est , quia scientia cùm sit cog-
nitio evidens , innititur ipsi *infallibilitati*
motivi , cognitæ ut tali ; scire enim
juxta Aristotelem est , *rei causam cog-*
noscere , & *quòd illius causa sit* , & *quòd*

non possit aliter se habere : ex quo sequitur necessario actualis certitudo : econtra opinio non nititur ipsa fallibilitate motivi, sed vi suasiva, & probabilitate ejus ; non enim assentimur propositioni probabili, ut fallibili, sed ut probabili. ergo non necessario importat formidinem actuale. quia ad opinionem plus non requiritur, quam, ut sit assensus nixus motivo probabili ; actualis autem formido impediri potest per præsentiam actûs scientifici.

Ad prob. 4. D. c. Nisi actualis formido impediatur *ab alio extrinseco fortiori*, con. *si impediatur*, neg. impeditur autem à certitudine, & evidentia scientiæ concurrentis; nam actualis formido tenet se *ex parte intellectûs* ; si ergo scientia intellectui communicet evidentiam, & firmitatem, impediatur necessario actualis formido ; non tamen tollitur probabilitas, seu potius fallibilitas motivi opinionis, ideo etiam non tollitur *obscuritas negativa*, h. e. *non claritas* actûs opinionis, quia hæc oritur ex debilitate motivi opinionis.

Ad

Ad prob. 5. *Tr. a. n. c.* quia hæc formido impeditur à scientia, & ejus evidentia intellectui communicata. ex quo tamen non sequitur, quòd intellectus non possit simul eidem veritati assentiri ex motivo probabili, quia istud propter motivum evidens suam probabilitatem *non amittit*, sed potius ab eo *confirmatur*.

Ad prob. 6. *Neg. conf.* Quia obscuritas actualis, seu negatio, & *carentia claritatis* objecti revelati requiritur ad fidem ut conditio essentialis: e contra formido actualis non pertinet ad essentiam opinionis, quæ solùm in eo consistit, quòd nitatur motivo non evidenti, potente *ex se* intellectum reddere formidolosum, nisi hic effectus impediatur à præsentia scientiæ.

Ad prob. 7. *Neg. a.* Per hoc enim distinguitur à scientia, quòd opinio nitatur motivis fallibilibus, & intellectum reddat *negative* incertum, h. e. non certum; scientia verò nitatur motivis evidentibus, & intellectum reddat *positive* certum.

Ad 3. *Neg. parit.* Tum quia fides, & hæresis sunt actus *contrarij*, quod

unus affirmat, alter negat; ergò non possunt simul stare: econtra scientia, & opinio sunt actus *subordinati*, quorum uterque idem objectum vel affirmat, vel negat. *Tum*. quia fides affirmat testimonium DEI, cui innititur, esse infallibile; hæresis autem negat esse infallibile; ergò opponuntur *ex parte objecti formalis*: econtra opinio non negat motivum scientiæ esse evidens, ergò non opponuntur *ex parte objecti formalis*.

Ad 4. *Neg. parit. Tum* quia lux, & tenebræ reciperentur in eodem subiecto *immediato*, h. e. aëre. at scientia, & opinio recipiuntur solum in eodem subiecto *mediato* h. e. intellectu, non *immediato*, h. e. actu. *Tum* quia lux, & tenebræ opponuntur *privativè* ut forma, & privatio; at scientia, & opinio non opponuntur *privativè*, sed potius opinio *subordinatur* scientiæ; & opinio non secum fert inevidentiam *positivam*, sed *negativam*. ergò.

Ad 5. *Tr. ant. n. c. & parit.* quia objectum plenè illuminatum non esset amplius receptivum lucis exiguæ,

ut supponit adversarius ; econtra intellectus , quia potest cognoscere *omne verum* , etiam probabile , est potentia multò universalior ; ergò potest adhuc cognoscere illud motivum probabile ; ergò illi assentiri , & consequenter potest magis moveri , si non *intensivè* , saltem *extensivè* , h. e. ex novo , & alio motivo , licèt solùm probabili.

Fundam. præcip. Sent. 1. Opinio ex sua essentia non reddit intellectum *positivè incertum* , seu actu formidantem , sed *negativè* tantùm , h. e. non certum , quantum est ex vi motivi probabilis ; ergò stare potest cum scientia , seu cognitione certa in eodem intellectu.

Fundam. Sent. 2. Opinio ex sua essentia reddit intellectum *positivè incertum* , & actu formidantem , non *negativè* , & *radicaliter* tantùm ; ergò stare non potest simul cum scientia , & cognitione certa.

